

Täysistunto

Keskiviikko 28.11.2018 klo 14.01—16.31

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 16.31.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.01—16.03) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.03—16.31).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 191/2018 vp

Lakialoite LA 65-66/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelun kuluessa on Ville Vähämäki Toimi Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 3 sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus "jaa", Ville Vähämäen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 16; poissa 36 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi valiokunnan ehdotuksen.

Puhemies Paula Risikko: Nyt käsitellään muutosehdotukset.

2. lakiehdotuksen verotaulukko 2

Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Esitän vastalauseen mukaiset vihreiden muutosehdotukset.

Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Ozan Yanar on Emma Karin kannattamana ehdottanut, että verotaulukko 2 hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 22; poissa 37 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 191/2018 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 65-66/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 9/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Ritva Elomaa Sami Savion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 79; poissa 33 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 126/2018 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2018 vp
Toimenpidealoite TPA 56-57/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Harakka Riitta Myllerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään, sekä tehnyt vastalauseen 1 mukaiset 1. ja 2. lausumaehdotuksen. Lisäksi keskustelussa on Päivi Räsänen Peter Östmanin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 57; poissa 33 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 166/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteiden hylkäämisestä.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Timo Harakan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 78; poissa 33 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Harakan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 56; poissa 36 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Päivi Räsänen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 48; poissa 34 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2019 tuloveroasteikosta ja laeiksi tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2018 vp

Lakialoite LA 49, 88-89/2017 vp, 23/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Timo Harakka Riitta Myllerin kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset 1.—9. lausumaehdotuksen, Ozan Yanar Johanna Karimäen kannattamana vastalauseen 2 mukaiset 1.—4. lausumaehdotuksen, Hanna Sarkkinen Jari Myllykosken kannat-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

tamana vastalauseen 3 mukaiset 1.—5. lausumaehdotuksen, Mats Nylund Mikaela Nyländerin kannattamana vastalauseen 4 mukaisen lausumaehdotuksen, Päivi Räsänen Peter Östmanin kannattamana vastalauseen 5 mukaiset 1. ja 2. lausumaehdotuksen sekä Ville Vähämäki Toimi Kankaannimen kannattamana vastalauseen 6 mukaiset 1.—3. lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 124/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 49, 88-89/2017 vp, 23/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Ensin äänestetään Timo Harakan 2. lausumaehdotuksesta Hanna Sarkkisen 5. lausumaehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Sitten äänestetään Timo Harakan 4. lausumaehdotuksesta Hanna Sarkkisen 3. lausumaehdotusta vastaan ja tässä äänestyksessä voittaneesta mietintöä vastaan.

Timo Harakan 7. lausumaehdotus ja Ozan Yanarin 1. lausumaehdotus ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan. Tämän jälkeen äänestetään Timo Harakan 9. lausumaehdotuksesta Ozan Yanarin 4. lausumaehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Sitten äänestetään Ozan Yanarin 2. lausumaehdotuksesta Hanna Sarkkisen 4. lausumaehdotusta vastaan ja tässä äänestyksessä voittaneesta mietintöä vastaan. Seuraavaksi äänestetään Päivi Räsäsen 2. lausumaehdotuksesta Ville Vähämäen 2. lausumaehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Tämän jälkeen äänestetään Timo Harakan 1., 3., 5., 6. ja 8. lausumaehdotuksesta, Ozan Yanarin 3. lausumaehdotuksesta, Hanna Sarkkisen 1. ja 2. lausumaehdotuksesta, Mats Nylundin lausumaehdotuksesta, Päivi Räsäsen 1. lausumaehdotuksesta sekä Ville Vähämäen 1. ja 3. lausumaehdotuksesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna Sarkkisen 5. lausumaehdotus "jaa", Timo Harakan 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 34, tyhjiä 3; poissa 33 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen 5. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 51, tyhjiä 2; poissa 34 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

1) Hanna Sarkkisen 3. lausumaehdotus "jaa", Timo Harakan 4. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 59, tyhjiä 3; poissa 35 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

2) Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen 3. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 68; poissa 33 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin 1. lausumaehdotus ja Timo Harakan 7. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 52; poissa 35 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

1) Ozan Yanarin 4. lausumaehdotus "jaa", Timo Harakan 9. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 41, tyhjiä 18; poissa 33 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan Yanarin ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Ozan Yanarin 4. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 51; poissa 35 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

1) Hanna Sarkkisen 4. lausumaehdotus "jaa", Ozan Yanarin 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 56, tyhjiä 2; poissa 35 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen 4. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 52; poissa 33 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

1) Ville Vähämäen 2. lausumaehdotus "jaa", Päivi Räsänen 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 55, tyhjiä 2; poissa 33 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ville Vähämäen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Ville Vähämäen 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 61; poissa 33 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 56; poissa 33 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 3. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 56; poissa 33 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 5. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 71; poissa 34 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 6. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 124, ei 42; poissa 33 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan 8. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 52; poissa 34 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ozan Yanarin 3. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 41; poissa 35 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 21; poissa 33 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 21; poissa 33 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mats Nylundin lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 7; poissa 34 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Päivi Räsänen 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 4; poissa 33 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 23; poissa 33 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen 3. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 21; poissa 33 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! 5. asiakohdan 17. äänestys: tarkoitus oli ”ein” sijaan äänestää "jaa", ja luulenpa, että tässä on aika moni muukin sosialidemokraattisesta ryhmästä, joka on samalla kannalla.

Puhemies Paula Risikko: Merkitään pöytäkirjaan. — Otetaan siitä järjestänsä.

Jukka Gustafsson sd: Yhdyn Lindtmanin mielipiteeseen.

Tarja Filatov sd: Sama virhe kuin Lindtmanilla.

Riitta Myller sd: Samoin.

Anneli Kiljunen sd: Samoin.

Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn.

Tuula Haatainen sd: Sama täällä.

Antti Rinne sd: Samoin.

Harry Wallin sd: Samoin.

Krista Kiuru sd: Samoin.

Ilkka Kantola sd: Samoin.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Maria Guzenina sd: Samoin.

Johanna Ojala-Niemelä sd: Samoin.

Suna Kymäläinen sd: Samoin.

Eeva-Johanna Eloranta sd: Samoin.

Lauri Ihalainen sd: Samoin.

Mika Kari sd: Samoin.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Harakka.

Timo Harakka sd: Ei korjattavaa.

Puhemies Paula Risikko: Mitä te sitten siellä seisoskelette? (Naurua)

Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä saa varmaan muutenkin seisoa, kun täällä aika moni muukin seisoo.

Puhemies Paula Risikko: Selvä. Piti kuitenkin vielä tarkistaa. — Sitten on vielä.

Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämän asian kohdalla 15. äänestys edustaja Harakan 6. lausumasta. Tarkoitus oli äänestää "jaa".

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Merkitään kaikki nämä pöytäkirjaan.

Todellakin, niin kuin edustaja totesi, kyllä täällä seisoa saa, koska istuminen on joskus pahasta. (Naurua) Näillä mennään.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Keskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Timo Harakka Hanna Sarkkisen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset 1.-3. lausumaehdotuksen. Lisäksi on Ville Vähämäki Toimi Kankaanniemen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset 1. ja 2. lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 150/2018 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Ensin äänestetään Ville Vähämäen 2. lausumaehdotuksesta Timo Harakan 3. lausumaehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Lopuksi äänestetään Timo Harakan 1. ja 2. lausumaehdotuksesta sekä Ville Vähämäen 1. lausumaehdotuksesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Timo Harakan ehdotus 3 "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 16, tyhjiä 3; poissa 33 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Timo Harakan ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 79; poissa 33 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 72; poissa 33 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 72; poissa 33 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Vähämäen ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 47; poissa 33 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun, ulkomaalaislain 185 §:n ja aluevalvontalain 44 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 27.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Eva Biaudet Johanna Karimäen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 29; poissa 34 (äänestys 36).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 146/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 240/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Ministeri Mykkänen on täällä esittelemässä. Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.30 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Esitys koskee siis niitä pelastuslain maakuntauudistukseen liittyviä muutosesityksiä, joita ei irrotettu kiireellisempään eduskuntakäsittelyyn jo aiemmin tänä syksynä. Ne kiireellisempään irrotetut koskivat siis öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaa, väestönsuojien rakentamista ja pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta, jotka on tänne eduskuntaan aikaisemmin jo esitelty.

Tässä hallituksen esityksessä tehtäisiin maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien organisointia koskevasta lainsäädännöstä johtuvat muutokset. Uudistukset tarkoittaisivat, että tehtävä, joka nyt kuuluu alueen pelastustoimelle, kuuluisi jatkossa pääsääntöisesti maakunnalle ja tehtävä, joka nyt kuuluu aluehallintovirastolle, kuuluisi jatkossa valtakunnalliselle Valtion lupa- ja valvontavirastolle eli Luova-virastolle.

Pelastusopistosta annettua lakia muutettaisiin siten, että alueellisten maanpuolustuskurssien sekä valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen siirrettäisiin aluehallintovirastolta Pelastusopistolle — näin siis, niin että ne ovat edelleen valtion toiminnan koordinoimina. Palosuojelurahastolakiin tehtäisiin maakuntauudistukseen perustuvat muutokset niin, että maakunnat lisittäisiin rahastosta myönnettävien avustusten saajien joukkoon. Kuitenkin palosuojelurahastosta voitaisiin jatkossakin avustaa myös kuntia, koska paloasemat jäävät maakuntauudistuksessa niiden omistukseen.

Esityksen tavoitteena on siis pelastuslain osalta tehdä maakuntien perustamiseen liittyvät muutokset. On tarkoitus myös selkeyttää valtion ja maakuntien työnjakoa pelastustoimeen kuuluvan avun antamisessa ulkomaille ja kansainvälisen avun vastaanottamisessa. Pelastuslain 27 §:ään on tarkoitus myös määrittää sisäministeriön ja pelastuslaitosten työnjako kansainvälisen avun antamisessa ja vastaanottamisessa sekä selkeyttää kansainväli-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

sen avun antamiseen hankitun erityiskaluston ja -varusteiden sekä tähän liittyvän koulutuksen käyttömahdollisuuksia kotimaisissa onnettomuustilanteissa.

Maakuntauudistuksen johdosta tehtävillä muutoksilla ei olisi sinänsä suoria yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä, ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista. Kuitenkin todettakoon, että pelastustoimeen kuuluvaa ulkomaille annettavaa apua ja kansainvälisen avun vastaanottamista koskevia muutoksia tehdään, jotta ne parantaisivat pelastustoimen kykyä vastata erilaisiin onnettomuuksiin koko maassa ja selkeyttäisivät näihin laajoihin onnettomuuksiin ja erityistilanteisiin liittyvän toiminnan toimivaltuuksia.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

14.33 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää muutettavaksi pelastuslakia ja näitä muita lakeja perustellen muutoksia maakuntien perustamisella, siis maakuntauudistuksen täytäntöönpanolla sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoinnilla. Kysymys on siis tämän suuren uudistuksen etukäteisratkaisusta, sillä emmehän me varsinaisesti tiedä, toteutuuko maakuntauudistus alkuunkaan. Tällaisenaan esitys on yksi monista samankaltaisista, ja menee tämä aika helposti kokonaiskuvaan tästä suuresta uudistuksesta, koska tällaiset yksityiskohdat hukkuvat tähän hälyyn, kerta-kaikkisesti.

Maakunta- ja sote-uudistukseen on perusteltua suhtautua kokonaisuudessaan kriittisesti. Sen hyödyt ovat toiveiden varassa, mutta kustannukset muutoksista toteutuvat varmasti. Nyt puheena oleva uudistus sisältää pelastustoimen vastuualueiden mullistuksen. Osassa maata muutos voi mennä organisaation nimen ja sisäisen rakenteen uudelleenmuokkaamisella. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa alkuunkaan kaikkialla Suomessa. Mikäli Uudenmaan ja Helsingin pelastusalueet kootaan yhteen, seurauksena on Suomen mittakaavassa valtavan suuri ja monimuotoinen kokonaisuus, johon kuuluu pääkaupungin lisäksi maaseutua, asutuksen lisäksi öljynjalostamo ja ydinvoimala — tämä näin muualta tulevan huomiona.

Mutta erityistä huomiota on kiinnitettävä Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan uuteen alue- ja vastuunjakoon. Nimittäin nykyiset pelastusalueet on muotoiltu erityisesti toiminnan tarpeiden mukaan. Esimerkiksi Oulu-Koillismaan pelastusalue rajautuu lounaassa Lumijoen, Limingan ja Tyrnävän kuntiin. Sen palvelutuotannosta vastaa noin 385 päätoimista ja noin 380 sivutoimista työntekijää. Nopean avunsaannin turvaavat onnettomuusuhkien ja palvelukysynnän tarpeiden mukaisesti sijoitetut 21 paloasemaa. Nykyisen rajan takana alkaa toiminnallisesti jo toisenlainen Jokilaaksojen pelastusalue. Uudistus panisi nämä rajat ja alueet uusiksi.

Arvoisa puhemies! Näistä karttajarjoituksista puhuminen saattaa kuulostaa sivuseikalta, mutta täytyy kuitenkin muistaa, että kyse on perusasiasta, turvallisuudesta. Niin ikään on syytä muistaa, miten kävi hätäkeskusuudistuksen kanssa. Senkin piti olla pelkkä hallinnon järjeittäminen, sen harjoitus. Lopputuloksena oli pitkä työrupeama, jossa ongelmia oli niin hätää kärsivien osoitteiden löytämisessä kuin keskusten työilmapiirissäkin, ja tämä työ taitaa edelleen jatkua.

Nyt tehdään uudistus vain uudistuksen tekemisen vuoksi ja otetaan kannettavaksi samanlaiset, ehkä mahdollisesti pahemmatkin riskit. Mitä vastaatte tähän, ministeri?

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

14.35 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten sekä ministeri että edustaja Tuppurainen täällä totesivat, kyse on uudistuksesta, joka liittyy tulevaan maakuntaudistukseen. Varmasti täällä eduskunnassa asiat on syytä laittaa siihen järjestykseen, että ensin tehdään päätökset itse maakuntaudistuksesta ja sitten hyväksytään näitä lakeja, jotka nojaavat siihen.

Kun nyt maakuntaudistuksesta puhutaan ja kun edustaja Rinne oli vielä minuutti sitten salissa, niin tarkoitukseni oli kysyä edustaja Rinteeltä, mikä onkaan se sosiaalidemokratian maakuntaudistusmalli. Mutta kun edustaja Rinne on ehtinyt salista pois sillä aikaa, kun vilkaisin vähän vasemmalle, niin esitän tämän kysymyksen sitten vaikkapa edustaja Viitaselle, jolla on kuitenkin vastaus kaikkiin kysymyksiin. [Pia Viitanen: Kiitos luottamuksesta!]

Se tiedetään toki, että sosiaalidemokraatit vastustavat tuohon sote-uudistukseen liittyvää valinnanvapautta, koska he eivät pidä perusteltuna sitä, että sellainen pienituloisen ihminen, esimerkiksi pienituloisen lapsiperhe tai työtön tai pienituloisen eläkeläinen, joka tänä päivänä joutuu jonottamaan hoitoonpääsyä terveyskeskukseen, voisi jatkossa sote-uudistuksen mukaisesti valita, meneekö hän sinne terveyskeskukseen vai haluaako hän mennä saamaan tämän palvelun yksityiseltä palveluntuottajalta — ja kun tulee tämä valinnanvapaus, niin sehän johtaa jonojen poistumiseen. Eli tämä tiedetään, että sosiaalidemokraatit eivät hyväksy valinnanvapautta.

Mutta en ole varmaan ainoa tässä salissa, puhumattakaan tässä maassa, jolle on jäänyt täysin epäselväksi se, mikä on demareiden kanta tähän maakuntaudistukseen. Olen toki kuullut ja lukenut heidän kantojaan siitä, että ainakaan se nimi ei voi olla maakunta — se voi olla sote-kunta, tai se voi olla sote-alue — ja se määrä voi olla 18 tai jotain enemmän tai jotain vähemmän ja ne tehtävät voivat olla lähinnä sote-tehtäviä mutta mahdollisesti joitakin muitakin tehtäviä. Nyt on erinomainen tilaisuus edustaja Viitasella kertoa meille ja laajemmallekin yleisölle, minkälainen se demareiden maakuntaudistusmalli on. Senhän me kaikki olemme ymmärtäneet, että sosiaalidemokraatitkin ovat sillä kannalla, että sote-palvelujen järjestäminen tai vähintään terveyspalvelujen järjestäminen tulee siirtää kunnilta laajemmille hartioille. Samoin tiedossamme on, että yksitasoinen kuntayhtymämalli, joka oli esillä viime vaalikaudella, tyrmättiin silloin perustuslakivaliokunnassa.

Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Viitanen, mikä on teidän maakuntamallinne?

14.38 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tuppurainen käytti tuossa erinomaisen hyvän puheenvuoron. Yhdyn tähän samaan ajatteluun, että ei pitäisi laittaa näitä pelastuslakiasioita menemään ykkösluokan vaunussa eteenpäin ennen kuin hallitus on keskuudessaan päättänyt linjan näihin sosiaali- ja terveys- ja maakuntaudistuksiin.

Itse tulen alueelta, jossa on tällainen — edustaja Zyskowiczille ja muillekin tiedoksi — maakunnallinen malli. Pelastustoimi on osa maakuntahallintoa Päijät-Hämeessä, ja Päijät-Hämeen lisäksi Suomesta löytyy toinenkin varsin iso maakunta, Lappi, jossa palo- ja pelastustoimi on laitettu maakunnalliseen malliin. Se malli sinänsä on ihan toimiva, käyttökelpoinen malli, ja sitäkin voi kopioida, mutta siinä mallissa kunnilla on myös oma keino ohjata omistajaohjauksen kautta maakunnan toimia. Tässä hallituksen käppyrässä, johon olen päässyt hallintovaliokunnan jäsenenä tutustumaan, kunnilla on enemmänkin katsojan rooli.

Kun ministeri on paikalla, niin oikeastaan haluaisin kysyä tähän palo- ja pelastuslaitoksen isoon, merkittävään sektoriin liittyen, kun valtaosa suomalaisille kansalaisille suunna-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

tuista palo- ja pelastuslaitoksen palveluista, noin väestömäärän näkökulmasta, tulee sopimuspalokuntien kautta. Meille kaupunkilaisille tämä ajattelu on varmaan vähän vierasta. Ajattelemme, että palo- ja pelastustoimi nojaavat laitospalokuntiin, joita kaupungeissa on. Ammattijoukkoja ovat toki sopimuspalokuntalaisetkin. Olisin kysynyt ministeriltä: Miten maakuntauudistussuunnitelmissa olette ottaneet huomioon sen, että kuitenkin valtaosa suomalaisista on sopimuspalokuntien tuottamien palveluiden äärellä? Ja onko sopimuspalokunnat tässä hallituksen esityksessä huomioitu sillä tavalla kuin asianmukaista olisi odottaa?

14.40 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niihin näkemyksiin, mitä täällä aiemmin esitettiin siitä, että nyt tässä tehdään lainsäädäntöä ilman, että tiedämme, mikä lopulta on esimerkiksi hallituksen ja edustaja Zyskoviczin lopputulos sitten sote- ja maakuntaesityksissä. Itsekin taisitte todeta tuossa puheenvuoronne alussa, että tietenkin tulisi tehdä niin, että ensin tehdään mallit ja sitten tehdään sovellus käytäntöön, ja siksi yhdyn siihen kysymykseen, minkä edustaja Tuppurainen esitti ministerille, mitä riskejä nyt on tässä olemassa ja mitä riskejä tulisi tunnistaa, kun etenemme tässä järjestyksessä. Muistutan kyllä minäkin siitä hätäkeskusuudistuksesta. Se oli kova paikka kaiken kaikkiaan. Erityisesti meillä Pirkanmaalla, Tampereella, se asia sattui kovasti, kun silloinen ministeri Holmlund halusi viedä meiltä koko hätäkeskuksen pois. Se oli kurja, kurja tarina kaikkienensa.

Mutta, puhemies, jotain hyvääkin kyllä löydän tästä. Se nimittäin liittyy siihen, että edustaja Zyskovicz käytti kyllä erinomaisen puheenvuoron siltä osin, kun hän totesi valtavien luottonsa allekirjoittaneeseen ja kertoi, että minulla on aina kaikkiin asioihin vastaus. Kiitos teille tästä luottamuksesta. Olette ihan oikein tulkinut sosiaalidemokraatteja siinä suhteessa, että mehän kyllä olemme olleet varsin kriittisiä hallituksen sote-mallia kohtaan — emmekä muuten ole ainoita tässä valtakunnassa. Kun minä tuolla kuljen paljon ihmisten kanssa juttelemassa, viimeksi eilen Tampereen suunnassa, niin siellä kyllä tuli kysymyksiä, mihin tämä hallituksen sote-intoilu nyt pahimmillaan johtaa, kun tilanne on se, että esimerkiksi kustannukset uhkaavat siinä mieluummin nousta kuin sitten tulla hillittyä, niin kuin aikanaan on perusteltu. Valtiovarainvaliokunnassahan me kaikki puolueet yhteisesti allekirjoitimme varsin kriittisen paperin liittyen tähän kokonaisuuteen, siinä olivat myös hallituspuolueet mukana, ja todettiin, että esimerkiksi kustannusarvioita ei ole tehty ja muutenkin nämä hallituksen mallit johtavat hyvin helposti osaoptimointiin, jonka seurauksena kustannukset vain lisääntyvät — puhumattakaan sitten tästä markkinaehtoisuudesta, joka helposti tarkoittaa, että sote-palveluita enemmänkin ajetaan sinne kermankuorinnan joukkoon.

Maakuntamallistahan meillä on ihan omat näkemyksemme esitettyinä. Edustaja Zyskovicz kuulee ne kyllä ja kertoi jo kuulleensakin moneen kertaan, niin että siinä mielessä annan arvoa sille, että haluatte edelleen niistä keskustella ja kuulla, ja mielellämme varmasti niistä jatkamme keskustelua.

Toden totta haluaisin tässä yhteydessä todeta sen, minkä edustaja Tuppurainen tuossa alussa, että tämä järjestys, missä nyt marssimme täällä, ei ole tässä suhteessa oikea.

14.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että lainsäädäntöä uudistetaan ja hallintoa uudistetaan. Se on selvä asia, että kun maailma muuttuu, meidän on muututtava mukana ja lainsäädäntö saatava ajan tasalle. Vaikea minun on kyllä ymmärtää tässä varsinkin sosiaalidemokraattien puheenvuoroissa sitä, että pelätään sitä, että päätös-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

valta tulee ihmisiä lähemmäksi. Näköjään se ylhäältä johdetun yhteiskunnan haamu vielä kulkee teidän mukanaan pitkänä ja synkkänä. Jos maakuntiin päätösvalta siirtyy ministeriöstä, niin minä en kyllä siinä mitään pahaa näe. Pitäisikö sitten mennä siihen äärimmäiseen järjestelmään, niin kuin joissakin valtioissa, että yksi ihminen päättää siellä presidentin palatsissa ja sitä kaikki tottelevat? Niitäkin esimerkkejä tässä voisi ruveta luettelemaan, mutta jätän sen seuraavaan kertaan.

Näin ollen se, kun demokraattisesti valitut päättäjät päättävät alueilla omista asioistaan, on varmasti paras ja läpinäkyvin systeemi, koska siinä se päättäjät on siellä ihmisten keskellä ja saa palautetta jatkuvasti. Semmoisessa keskitetyssä järjestelmässä, jossa päätetään jossakin kaukana, kuten ministeriössä, tavallinen kansalainen ei koskaan niitä päätöksentekijöitä edes näe. Nyt te rupeatte pelkäämään sitä, että päätösvalta tulee maakuntiin.

Hieman ihmettelen teidän näkemystänne asiassa, mutta samalla myös kiitän teitä — tämä oli ihmisille tiedoksi, miten te suhtaudutte paikalliseen demokratiaan. Ajatelkaa jotakin Sveitsiä, siellähän tämä on viety vielä pitemmälle. Siellä kantonit ovat täysin itsenäisiä, ja siellä heidän järjestelmänsä mukaisesti esimerkiksi äänestetään hyvin pienistä asioista kansanäänestyksellä. Ei siinä sen kummempaa. Jos johonkin kylään ollaan hankkimassa vaikka nyt uutta jakeluautoa, niin siitäkin järjestetään kansanäänestys, onko se minkä merkinen peli, millä ajellaan seuraavat vuodet. Siellä on demokratia viety näin pitkälle, ja me täällä pelkäämme nyt sitä, että demokratia ja asioista päättäminen viedään maakuntiin ihmisten lähelle. Minä en tällaista voi ymmärtää, mutta ei sitä minun tarvitse ymmärtääkään — ihmettelen vain ja samalla kiitän demareita siitä, että tulipahan tuokin tiedoksi.

14.45 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! En ole tämän lakiesityksen valiokuntakäsittelyssä mukana, mutta tämä on sinällään tärkeä lakiesitys. Evästäisin tätä kuitenkin niin, että näissä kaikissa hallinnonuudistuksissa on tärkeää huomata myöskin seutukaupungit ja seudut, että tarpeetonta keskittämistä julkishallinnossa ei tehdä.

Edustaja Zyskowicz tässä hyvin kysyi, mikä on SDP:n maakuntamalli tai minkä pohjalta näitä palveluja rakennetaan. Tämä maakuntamallihan on eurooppalainen malli, demokraattinen malli, jota paljon käytetään. Todellisuudessa sotenkaan pohjalta, kun kuntapohja ei riitä ja tarvitaan demokraattinen malli, ei ole käytännössä mitään muuta mallia kuin maakuntamalli. Usein maakuntia kyllä pilkataan, ja minä sitä ihmettelen, mutta mikä on se SDP:n malli näissä hallinnonuudistuksissa? Luulen, että se malli on suuri puhallus ja ei ole mitään omaa mallia loppujen lopuksi. Ei ole mitään muuta vaihtoehtoa tähän, ellei sitten ole todella tällainen jättikaupunkien tai suurten kaupunkien keskuudessa tapahtuva kuntamalli, joka sitten jättää puolen Suomea huomioimatta. Että mielelläni myöskin kuulisin, mikä todellisuudessa on SDP:n näkemys tästä maakuntapohjaisesta hallinnosta. Onko teillä joku vaihtoehto?

14.46 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiuudistuksessa pelastustoimen tehtävien yleistä hallinnollista toteuttamista ja henkilöstön asemaa koskevat yleiset säännökset sisältyvät maakuntalakiin. Pelastustoimen rahoitus määräytyy maakuntalakien rahoituslain mukaan. Tavoitteena on myös selkiyttää valtion ja maakuntien työnjakoa pelastustoimeen kuuluvan avun antamisessa ulkomaille ja kansainvälisen avun vastaanottamisessa siten, että laissa määritetään selkeästi sisäministeriön ja pelastuslaitosten työnjako kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvissä tehtävissä.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Pelastuslakiin ehdotetun muutoksen mukaan maakunta osallistuisi pelastustoimeen kuuluvan ulkomailla annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon. Valmius ulkomaille annettavaan pelastustoimintaan kuuluvaan apuun perustuisi maakuntien kotimaiseen riskien mukaiseen osaamiseen, valmiuteen ja palvelutasoon.

Viime vuosien maneesi- ja liikuntahallionnettomuudet osoittavat, että rakennusten sortumista ei ole esimerkiksi vain ulkomaisissa maanjäristyksissä ja muissa luonnononnettomuuksissa vaan kyky rauniopelastamiseen kuuluu jokaiselta maakunnalta edellytettävään palvelutasoon.

Maakunnat vastaavat riskien mukaisesta palvelutasosta ja sen toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista. Ulkomaille annettavaa apua varten valtion toimesta ja kustannuksella luodut ja hankitut erityisvalmiudet, kalusto ja varusteet ovat maakuntien käytettävissä myös kotimaisessa onnettomuustilanteiden vaatimassa pelastustoiminnassa samoin perustein kuin maakuntien omat resurssit. Kansainvälisen pelastustoiminnan erityisvalmius tukisi näin maakuntien pelastustoimen kotimaan valmiuksia. Saadaan selvää synergiaetua.

Arvoisa puhemies! Muutoksilla ei olisi suoria taloudellisia vaikutuksia kotitalouksiin. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä, ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista. Kannatan lakiesitystä.

14.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuohon aikaisempaan edustaja Hoskoselle, jota en nyt enää tässä näe, olisin vain sanonut, että emme me ole pelänneet sitä, että päätöksenteko tulisi lähelle ihmistä — päinvastoin, sitä me aina kannatamme — vaan se, mistä me olemme kantaneet huolta, niin kuin esimerkiksi koko valtiovainvaliokunta, on se, että kun maakunnat perustettaisiin näillä resurssein ja maakunnan päättäjille asetettaisiin tehtäviä mutta ei mahdollisuutta esimerkiksi verotusta käyttää tai mahdollisuutta rahoittaa, niin helposti kävisi niin, että siellä tulevat maakunnalliset päättäjät olisivat tilanteessa, jossa joutuisivat heti kohta nostamaan voimakkaasti asiakasmaksuja, tai että koska sosiaali- ja terveyspalvelut joka tapauksessa tulee hoitaa, niin sitten kärsisivät esimerkiksi elinvoimapalvelut, ihmisten työllistämispalvelut.

Ja tätä kritiikkiä eivät ole muuten esittäneet pelkästään sosiaalidemokraatit vaan esimerkiksi koko valtiovainvaliokunta omassa mietinnössään. Kävin näitä uhkakuvia läpi, mikä on syytä todeta. Olemme myös todenneet, että tässä mallissa, mikä nyt on kehitteillä, olemme tilanteessa, että esimerkiksi Tampereen seudulla on ollut erittäin tuloksekas, hyvä työllisyyskokeilu ja nyt sitä ei voida sitten jatkaa, ja sitä olisi ehdottomasti pitänyt voida jatkaa tässä tilanteessa, antaa sille lisäaikaa. Nyt ei sitä jostain syystä tule. Siitä olen ihan vilpittömästi kiittänyt edustaja Satosta jo aiemmin tässä salissa, että hän oli tässä aktiivinen ja teki myös aloitteen tämän kokeilun jatkamiseksi, ja tässä olemme olleet samoilla linjoilla.

14.50 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Noista kommentteista: ajattelin nyt kyllä pysyä enemmän tässä pelastustoimen puolella tässä puheenvuorossani. [Pia Viitanen välitalku] Oikeastaan pyysin puheenvuoron edustaja Ala-Nissilän puheenvuoron johdosta, kun Ala-Nissilä nosti esille seutukaupunkinäkökulman. Se on mielestäni myös tässä hyvin keskeistä. Pelastustoimi jos mikä on sellainen toimi, jonka pitää hajautetusti olla siellä maakunnassa järjestetty. Se ei riitä, että se toimii maakunnan keskustaajamassa, vaan sen pitää toimia myös niissä pienemmissä keskuksissa. Ja itse asiassa ajattelen niin, että ainakin

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

isommat ja keskisuuret maakunnat ovat varsin ideaaleja toiminta-alueita tämmöiselle pelastustoimen järjestelylle, koska kun se on riittävän paljon hajautettu, se pystyy vastaamaan niihin uhkiin. Mutta sitten jos tulee joku todella iso tapahtuma, johon tarvitaan paljon yksiköitä, ne voidaan sieltä keskittää myös siihen yhteen tilanteeseen.

Eli uskoisin, että tämä on aika ideaali tapa organisoida tämä asia. Uskonkin, että tämä on ihan sellainen osa tätä maakuntauudistusta, josta varmaan hyvin laajalti voidaan löytää tämänkin salin keskuudessa yksimielisyys tämän asian etenemisestä.

14.52 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Pelastuslaitos on tärkeä osio koko tässä meidän pelastustoiminnassamme, jos mietitään näitä yhteistyön kuvioita tuon ensihoidon ja hälytyskeskuksen kanssa ja sen toimivuutta koko tässä maassa, miten se toimii, vielä kun otetaan mukaan tähän Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat ja tuo poliisin yhteistyökuvio kaikissa isoissa tapahtumissa. Näitä kun pohdittiin tuolla pelastuslaitoksella työssä olevien kavereitten kanssa, sitä mikä tässä olisi järkevää, niin he esittivät tämmöistä mallia sitten, että pitäisikö nämä pelastusalueet jakaa viiteen, koko Suomi viiteen alueeseen, niitä johdettaisiin yhdestä paikkaa, jotta tämä yhteistyökuvio ja toiminnan varmuus saataisiin paremmin toimimaan. Kysyisin ministeriltä: onko tämmöistä aluejakoa mietitty ja pohdittu, olisiko mitään hyötyä tämmöisestä toiminnasta?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Talja, ja sen jälkeen ministeri.

14.53 Martti Talja kesk: Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Semin ajattelua. Jos ensihoidon järjestelmä toimii koordinoitusti viidellä alueella Suomessa ja samalla tavalla on pelastustoimen osalta, niin aina on jossakin saumakohta. Se, että pelastuslaitosten määrää vähennettäisiin sitten tulevaisuudessa maakuntien määrää vastaavaksi, tuo toisaalta sitä koordinaatiotukea siihen. Ja itse asiassa se tuo myös koordinaatiota sitten näiden suuralueiden myötä, niin että pelastustoimen ja ensihoidon välinen yhteistyö niin resurssien käytön optimoimiseksi kuin sitten varautumisessa poikkeustilanteisiin, niiden laajenemiseen, on aivan keskeistä siinä, että me kansalaiset voisimme asua turvallisesti siellä kotonamme.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Tolppanen olisi siellä vielä.

14.54 Maria Tolppanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Minua tässä asiassa huolettaa tietenkin maakunnan ihmisenä kaikkein eniten se, miten käy sitten tosiaankin ensivastetoiminnan ja miten tässä uudistuksessa käy vapaapalokuntatoiminnan, koska maaseudulla vapaapalokunnat — tai sopimuspalokunnat — hoitavat erittäin suuren osan kaikista alueella tulevista hälytyksistä.

Toinen on se, että sitten, jos puhutaan laajemmin siitä, mitä pelastustoimessa pitää olla, meillä on erittäin paljon sellaisia kuntia ja sellaisia rakennuksia, asuintaloja, missä ei ole minkäänlaista suojaa ihmisille, mikäli sattuisi niin sanotusti jotakin. Vanhat kunnon pommisuojat on suljettu, ja ei löydy väestönsuojia, mihin ihmiset viedään.

Sen lisäksi kaipaisin kyllä jonkinnäköistä mainintaa siitä, mitä tarkoittaa 72 tunnin huoltovarmuus. Nimittäin olen itse käynyt pitkän maanpuolustuskurssin ja kysyin tätä asiaa siellä useamman kerran. Mitä se tarkoittaa? En tiedä tänä päivänäkään sitä, mitä se tarkoittaa, mitä siihen sisältyy, kuinka usein varastot pitää uusia, mistä ne varastot saa täytettyä, mitä se vaatii kansalaiselta.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Me puhumme asioista ihmisille ja me luomme turvallisuudentunnetta, mutta me emme kerro sitä, miten tuo turvallisuus saavutetaan. Kun puhutaan pelastustoimesta, myöskin tämä on minun mielestäni semmoinen asia, jonka pitäisi olla tiedossa jokaisella ihmisellä. Tämähän ei tarkoita sitä, että meillä täytyisi olla joku ulkopuolinen uhka tai joku muu vastaava maassa. Riittää, että alueella on esimerkiksi tulipalo jossakin rengasliikkeessä. Kun olen aikaisemmalta ammatiltani toimittaja, niin muistan varsin hyvin, kun Pietarsaassa kokonainen kaupunginosa evakuoitiin sen takia, että siellä paloi varasto. Esimerkiksi nämä ovat semmoisia asioita. Jos ajatellaan ihmisiä, jotka asuvat siellä kotona ja joilla on esimerkiksi astmaa tai jotka eivät sieltä pääse liikkumaan mihinkään, niin kyllä siellä kotona pitäisi kotivaran olla olemassa. Ja toivoisin, että myöskin tähän asiaan tulisi parannus.

14.56 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos rakentavista huomioista eri puolilta salia.

Pelastusuudistuksesta kysyttiin yleisesti, miten tämä maakuntaudistukseen nivoutuva uudistus voisi vaikuttaa. Sinänsä näen sen aidosti mahdollisuutena selkeyttää vastuita ja johtamista siten, että selkeämmin toteutusvastuu on alueellisella, vaaleilla valittavalla maakunnalla, ja silloin on myös kasvullisesti olemassa numero, joka on vastuussa — maakuntahallitus — siitä, miten paljon resursseja käytetään, miten ne jakaantuvat. Tällä hetkellä useimmiten pelastuslaitos jakaantuu jopa kymmenien kuntien kesken, jolloin se voi olla kansalaiselle epäselvää. Toisaalta valvonta selkeytyy sikäli, että aluehallintovirastojen tehtävistä suurin osa siirtyy suoraan sisäministeriölle ja sisäministeriö, jolla nyt jo on osittain myös tätä roolia, kansallisen toiminnan koordinoimista, ottaa sen selvemmin, jolloin järjestelmä itse asiassa yksinkertaistuu.

Toiseksi, maantieteelliset muutokset pelastustoimessa ovat kuitenkin pienempiä ja helpompia kuin monessa muussa asiassa. Meillä on tällä hetkellä 19 isäntäkuntamallilla toimivaa pelastuslaitosta, kaksi maakunnallista kuntayhtymää plus sitten Pohjois-Karjalan Siun sote, hieman toisentyyppinen kuntayhtymämalli, ja Uudellamaalla todella tulee merkittävä fuusio. Sen lisäksi Jokilaakson ja Oulu—Koillismaan laitokset yhdistyvät. Jokilaakso on erittäin pieni, jolloin tässä on katsottu, että on järkevää, että on yksi laitos. Mutta muutoin nykyinen rakenne sinänsä maantieteellisesti säilyy.

Se oleellinen kysymys, mihin täällä useampi teistä kiinnittikin huomiota, on ensihoidon ja ensivasteen järjestäminen ja myös tässä maakuntaudistuksen yhteydessä se, että sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuulliset ja pelastustoimen järjestämisvastuulliset maakunnan sisällä toimivat yhteen ja varmistetaan, että pelastuslaitosten kapasiteetti ensihoidon, ensivasteen järjestämiseen tulee jatkossa hyödynnettyä. Ja ehkä myös niissä maakunnissa, joissa se tähän asti ei ole ollut ensihoidon järjestäjä, se voisi sitä olla, koska malli on kyllä ollut kaikkialla erittäin hyvä, missä sitä on toteutettu.

Tämä edellyttää myös osaamisen nostoa. Eli pelastusalan koulutusta ollaan parhaillaan uudistamassa niin, että ensihoidossa päästään lähemmäksi lähihoitajatasoa kaikilla ammatipelastajilla ja pystytään tätä kautta varmistamaan se nopea, korkeatasoinen ensivaste jo silloin, kun pelastaja tulee ensimmäisenä paikalle.

Tässä edustaja Semi viittasi erityisesti ikään kuin tähän laajempaan johtamiskysymykseen ja yhteyksiin näihin viiden alueen ensihoito- ja erityistehtäväalueisiin. Meillähan on myös pelastustoimessa tarkoitus organisoida viisi suuraluetta, jotka muodostavat tilannekeskukset, ja parantaa tätä tilannekeskusjohtamista silloin, kun tapahtuu joku merkittävämpi tapahtuma, ja vielä antaa yhdelle tilannekeskukselle kansalliset koordinoititehtävät.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

vät, jolloin tämä on kyllä osa tätä maakuntauudistuksen myötä tapahtuvaa uudelleenjärjestämistä, ja antaa siihen aiempaa paremmat edellytykset.

Väestönsuojia ei, edustaja Tolppanen, ole suinkaan unohdettu. Niille on edelleen velvoitteet, ja meillä on kansainvälisesti ehkä maailman paras valmius tässä. Ja kotivara, 72 tuntia, on erittäin tärkeä asia sinänsä kyllä. Se ei tähän lakiesitykseen liity, mutta muuten mielellään teemme tästä yhdessä viestintää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 241/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.00 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitämme siis säädettäväksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa uuden lain, joka korvaisi voimassa olevan samannimisen lain — hyvin monessa osassa symmetrisesti samantyyppinen sisällöltään ja itse asiassa myös uudistustarpeiltaan kuin poliisin henkilötietolaki, joka on seuraavana eduskunnan työjärjestyksessä käsiteltävänä lähetekeskustelussa.

Tavoitteena on siis saattaa henkilötietojen käsittely Rajavartiolaitoksessa ennen kaikkea EU:n uudistuneen tietosuojalainsäädännön mukaiseksi, ja Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki täydentää tältä osin tietosuojan yleislainsäädäntöä eli tietosuojasetusta, tietosuojalakia ja rikosasioiden tietosuojalakia. Rakennetta laissa selkeytetään ja sääntelyä yksinkertaistetaan. Periaatteellinen siirtymähän suomalaisessa tietosuojasääntelyssä on kaikilla hallinnonaloilla tietosuojasetuksen myötä se, että siirrytään yksittäisten rekisterien sääntelystä tarkoitukseen eli tiedon käyttötarkoitukseen perustuvaan sääntelyyn, joten tässä tapauksessa Rajavartiolaitos saisi käsitellä siis tehtäviensä mukaisia henkilötietoja rekistereistä riippumatta. Käsittelytarkoitukset perustuvat Rajavartiolaitoksen lakisäätteisiin tehtäviin, joita ei tässä sinänsä olla laajentamassa, eli rajavalvontaan, rikostorjuntaan, sotilasoikeudenhoitoon ja erilaisiin valvontatehtäviin.

Laissa parannettaisiin Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia käyttää olemassa olevilla toimivaltuuksilla saatuja tietoja Rajavartiolaitoksella tutkittavien rikosten ennaltaehkäisemiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Muutokset olisivat tältäkin osin vastaavia kuin poliisin henkilötietolain yhteydessä. Laissa säädettäisiin voimassa olevan lain tavoin myös Rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeuksista lakisäätteisten tehtäviensä suorittamiseksi sekä

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

liikenteenharjoittajien velvollisuuksista toimittaa Rajavartiolaitykselle matkustaja- ja miehitystietoja. Samassa yhteydessä tarkistettaisiin myös meripelastuslain meripelastusrekisteriä koskeva sääntely.

Taustalla on siis Euroopan unionin uudistunut tietosuojalainsäädäntö, ja myös eduskunta on vuonna 2013 edellyttänyt, että Rajavartiolaityksen henkilötietolain rakennetta ja sisältöä on selkeytettävä samassa yhteydessä, kun poliisin henkilötietolaki uudistetaan, ja että laista on karsittava esimerkiksi muun henkilötietolainsäädännön kanssa päällekkäistä sääntelyä. Näin siis nyt eduskunnan tahdon mukaisesti esitetään tehtäväksi. Rajavartiolaityksen toimintaympäristön voi myös sanoa muuttuneen erityisesti rikostorjunnan toimintaympäristön osalta, mikä edellyttää osaltaan tarkistuksia henkilötietojen käsittelyyn siten, että toimivaltuuksilla saatu tieto voidaan tehokkaammin käyttää turvallisuuden hyväksi.

15.03 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen mukaan säädettävässä uudessa laissa säädettäisiin jatkossa yksittäisten rekisterien ja tietojärjestelmien sijaan tarkoituksista, joihin Rajavartiolaitykselle saa käsitellä henkilötietoja. Henkilötietojen käsittelytarkoituksia olisivat voimassa olevaa lakia vastaavasti rajavalvonta, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen, Rajavartiolaityksen tutkittavien rikosten selvittäminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, Rajavartiolaityksen tutkittavien rikosten ennalta estäminen ja paljastaminen, sotilasoikeudenhoito sekä Rajavartiolaitykselle säädetyt muut tehtävät, esimerkiksi erilaiset valvontatehtävät. Tämä esitys on kannatettava — jos kohta on syytä tarkastella sitä muistaen, että arkaluonteisia henkilötietoja tulee käsitellä erityisen tarkasti ja niitä käsittelevien viranomaisten toimivallan tulee olla mahdollisimman tarkkarajainen ja selvä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaityksessä ja eräissä muissa viranomaisissa on pitkän ketjun lopputulos. Sen ketjun päässä on nyt päätettävä kansallinen lainsäädäntö. Esitetyt lait turvaavat ihmisten tietoturva ja tätä kautta korostavat perusoikeuksien suojan tasoa. Ne korottavat perusoikeuksia. Omat tietomme ja oma elämämme ovat entistä paremmin omissa käsissämme. Lainmuutosten lopputulos on siis enemmän yksilönturva ja enemmän vapautta.

Uudistuksen alkupää ei kuitenkaan ole kansallinen. Se on eurooppalainen. Se on suora seurausta Euroopan unionin tietosuoja-asetuksesta. Siis taas kerran EU parantaa ihmisten oikeuksia ja vaikutusvaltaa omaan elämäänsä. Tämän haluan tässä yhteydessä todeta ja muistuttaa taas kerran, että kun seuraavan kerran kuulemme väljähtäneen vertauksen, jossa EU:ta rinnastetaan entiseen Neuvostoliittoon, niin on hyvä pitää mielessä, että EU ei suinkaan ole kansojen vankila eikä ihmisoikeuksien rajoittaja vaan järkevää yhteistyötä kansalaisten parhaaksi.

15.05 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä, kuten muissakin henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä laeissa, on luonnollisesti oltava tarkka rajausten kanssa ja huolehdittava tietoturvan toteutumisesta kaikissa olosuhteissa. Arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava riittävän tarkkarajaisesti säännöksillä siten, että vain välttämätön lakitasoinen sääntely on... vain välttämätön on... vain välttämättömiin tietoihin mennään ja lakitasoinen sääntely on sitten sellaista, että se on riittävää tasoltaan. — Anteeksi, takelten hieman sanoissani, laite hajosi, sopii hyvin tietoturvakysymyksiin. [Puhuja osoittaa edessään olevaa mobiililaitetta]

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Korostaisin myös, että rikosten ennalta estämistä ja paljastamista varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö Suomessa on mielestäni varsin väljää ja yleisluonteista. Tietojen tallentamiskynnys on varsin matala ja jättää edelleen jonkin verran tulkinnan varaa lain soveltajille. Mielestäni olisi tärkeää miettiä edelleen jatkossa työkaluja, joilla voisimme valvoa henkilötietojen käsittelyä tarkemmin ja huolehtia siitä, että esimerkiksi lokit olisivat ajantasaisia. Tähän ehkä valiokuntakäsittelyssä voidaan kiinnittää huomiota.

15.06 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Usein aloitan puheenvuoron, kun puhutaan sisäisen turvallisuuden asioista, miksei vähän ulko- ja turvallisuuspolitiikankin asioista, että olen saanut olla hallintovaliokunnassa vuodesta 2011 alkaen, ja sinä aikana on tieteenkin maailmalla tapahtunut paljon. Ja nyt on helposti jo päässyt unohtumaan se, että joitain vuosia sitten keskusteltiin jopa viisumirajan poistamisesta Suomen ja Venäjän valtioiden väliltä. Tänä päivänä tämäntyypisiä poliittisia avauksia ei enää ole tullut.

Ja niin kuin edustaja Tuppurainen viisaasti tuossa totesi, EU-sääntely tuo meille myös positiivisia asioita. Puheet kansojen vankiloista ja muista on syytä toki unohtaa. Tietenkin pitää olla myös kriittinen niille lainsäädäntöhankkeille, joita EU:ssa tehdään, katsoa ne myös kansallisten asioiden ja kansallisten silmälasien läpi ja tehdä sitten kansalliseen lainsäädäntöön korjauksia, kun tarpeen on.

Ja tässä nyt yksi keskeinen asia on tämä tietosuojapuoli. Pidän hirveän tärkeänä sitä — ja niin kuin edustaja Parviainenkin sanoi, varmasti myös valiokuntakäsittelyssä tullaan käymään läpi sitä — millä tavalla tämä tietosuojapuoli toimii. Mutta olen pitänyt aina tärkeänä, että myös viranomaisten tietojenvaihto toimii. Jos vaikka tähän aikaisemmin mainitsemani Suomen ja Venäjän rajaan liittyviä ongelmia tulee — niin kuin joitain vuosia sitten tuli linja-autolastillisia ja muutama vuosi sitten tuli Saimaan kanavaa myöten alus, jossa oli laittomia ihmisiä ilman asianmukaisia papereita rajaa ylittämässä — niin kyllä meillä pitää olla myös viranomaisilla kyky vaihtaa tietoja eri viranomaisten välillä. Yksi rikollisuuden muoto voi osoittautuakin pienen tutkimisen jälkeen huomattavasti laajemmaksi tapaukseksi. Kyse ei välttämättä ole aina pelkästään salakuljetuksesta, voi olla kyse ihmiskaupasta. Voi olla, että asioilla on laajempiakin juuria, vaikkapa ihan maanpuolustukseenkin liittyviä asioita. Tällöin täytyy varmistaa, että tämä Euroopasta tuleva tiukka, kansalaisten perusoikeuksien kannalta myös ihan perusteltu sääntely ei saa kuitenkaan rajata viranomaisten kykyä tuottaa kansalaisille sitä turvallisuuspalvelua, jota meidän viranomaiset hienosti yhteistyöllä pystyvät parhaimmillaan tekemään. Eli ei liikaa siiloja, vaan myös siilojen välillä pitää olla ovia ja ennen kaikkea ikkunat auki.

15.09 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Karin puheenvuorossa kun tuli esille tämä Venäjän-rajana, niin on totta, että sen rajan yli tulee ei-toivottuja ilmiöitä ja niitä asioita tietysti pitää kontrolloida. Se on Schengen-alueen ulkoraja. Mutta toisaalta hyvin suuri osa niistä ei-toivotuista ilmiöistä, joita maassamme ilmenee ulkomailta tulleina, tulee myöskin EU-alueelta vapaan liikkuvuuden myötä. Eli kokisin tärkeäksi sen, että jos Venäjän-rajalta ylitse tulevia paperittomia ihmisiä niin myöskin Euroopasta ja muualta tulevia paperittomia ihmisiä, rikollisuuden liikkeitä ja muita vastaavia asioita pystytään kontrolloimaan. Eli tässä ei saa myöskään luoda sellaisia raja-aitoja tietojenvaihdolle, ettei näitä rikollisuuteen liittyviä ilmiöitä saataisi kiinni, kun näitä henkilöitä ja asioita siellä rajalla havaitaan.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri, olkaa hyvä, enintään 3 minuuttia.

15.10 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Tässä on oikeastaan helppo yhtyä kaikkeen siihen, mitä myös salista arvoisat edustajat hyvin perehtyneesti tähän kommentoivat, että on luonnollista, että tässä on punnittava kahta tärkeää suomalaiseen vapaaseen demokratiaan liittyvää perusoikeutta eli toisaalta oikeutta henkilötietojen yksityisyyteen ja toisaalta sitä, että viranomaisilla on riittävät työkalut turvata turvallisuuttamme. Se on tässä koko sääntelyn perusta.

Edustaja Parviainen viittasi tallentamiskynnykseen, käyttöoikeuksien määrittelyyn poliisissa — tai Rajavartiolaitoksella tässä tapauksessa — ja lokitietoihin. Tässä sinänsä nyt tuodaan sääntelyä moneen sellaiseen asiaan, joka tällä hetkellä on ollut hieman sääntelämätöntä tai on ikään kuin ennakkotapausten kautta vakiintunut. Tallentamiseen tulee selvä aikaraja, kuusi kuukautta, minkä jälkeen on tuhottava tiedot, jos ne eivät selkeästi liity johonkin avoimena olevaan konkreettiseen rikosasiaan. Käyttöoikeudet rajataan nykyistä selkeämmin, lokitietojen säilytystä säädellään, ja tietenkin kaikki edellyttää, että näitä siten myös toimeenpannaan selkeästi, ja uskon kyllä sen, että näin myös tapahtuu.

Viranomaisten tiedonvaihto on todella tärkeää sekä maan sisällä että muiden maiden viranomaisten kanssa. Olin juuri kaksi viikkoa sitten Moskovassa, ja sovimme tämän puolen yhteistyön vahvistamisesta edelleen, ja yhdyn siihen tarpeeseen voimakkaasti.

Paperittomien osalta, mihin edustaja Mäkelä viittasi, EU:n sääntelyssä on sinänsä erikseen Eurodac-asetusta, on lentotietojen jakamista ja niin edelleen, jotka pystytään yhteensovittamaan tietosuoja-asetuksen kanssa, ja siinä on itse asiassa otettu aika isoja loikkia viime vuosina juuri sen takia, että tieto liikkuisi ja ainakaan tiedonpuutteen takia laitton maahantulo ei yleistyisi.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Kari, Mika.

15.11 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa tunnustuksen myös ministeri Mykkäselle kommentin yhdestä osasta eli rajojen yli menevästä ministeritason keskustelusta näissä asioissa. Ministeri on pitänyt myös valiokuntaa asianmukaisesti informoituina näistä ei nyt suoraan sanoen keskusteluista mutta tavallaan tästä viestin viennin ja viestin saamisenkin merkityksestä. Haluan nyt tässä yhteydessä antaa ministerille tunnustusta myös siitä, että asianmukaista valiokuntaa informoidaan siitä, millä tavalla ylemmillä tasoilla näistä asioista pystytään asianmukaisesti, fiksusti ja ennakoivasti keskustelemaan.

Meillä oli joitain vuosia sitten tilanne aivan toisenlainen. Pohjoisessa Suomessa rajanylittäjiä tuli, ja tilanne ei tuntunut olevan rajan tällä puolella jos toisellakaan puolella hyvässä hoidossa, mutta toivon, että ministeri ylemmillä valtiotasoilla keskustellessaan toimii jatkossakin samalla vastuullisella tavalla kuin tähän asti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 242/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.13 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa, poliisin henkilötietolaki, ja laki korvaisi voimassa olevan samannimisen lain. Lisäksi hallituksen esitys sisältää ehdotukset 25 muun lain muuttamiseksi. Näihin lakeihin ehdotetaan pääosin lakiviittauksia koskevia teknisiä muutoksia.

Esityksen tavoitteena on saattaa poliisin henkilötietojen käsittely EU:n uudistuneen tietosuojalainsäädännön mukaiseksi, ja kuten Rajavartiolaitoksen osaltakin, myös poliisin henkilötietolaki täydentää tietosuojan yleislainsäädäntöä. Voimassa olevassa laissa siis säädetään poliisin valtakunnallisista tietojärjestelmistä ja muista poliisin henkilötietorekistereistä. Kuten Rajavartiolaitoksen osaltakin, uusi laki ei olisi enää sidottu yksittäisiin rekistereihin tai tietojärjestelmiin vaan niihin tarkoituksiin, joihin poliisi lakisääteisen toimivaltansa puitteissa tietoja käyttää. Nämä tarkoitukset perustuisivat siis lakisääteisiin tehtäviin, kuten rikosten ennaltaehkäisemiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

Myös voimassa olevan lain yksityiskohtaisista ja vaikeasti ylläpidettävistä tietosisältöluetteloista tässä yhteydessä luovuttaisiin. Poliisin tehtävissä tarpeellisten henkilötietojen sisältöä säänneltäisiin nykyistä yksinkertaisemmin ja aikaa kestävämmiin.

Laissa säädettäisiin käsittelytarkoitusten ja tietosisällön lisäksi poliisin kansallisesta ja kansainvälisestä tiedonvaihdosta, tietojen säilytysajoista, rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta ja poliisin tehtävien kannalta välttämättömistä rajoituksista. Laissa säädettäisiin edelleen myös suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä, mutta tämä suojelupoliisia koskeva säännöskokonaisuus kootaan omaan erilliseen lukuunsa.

Uusi poliisin henkilötietolaki ei sinänsä siis laajentaisi poliisin tiedonhankinta-oikeuksia nykyisestä, vaan tiedonhankinta tapahtuisi nykyisten toimivaltuuksien puitteissa. Näistä toimivaltuuksista säädetään esitutkintalaissa, pakkokeinolaissa, poliisilaissa sekä muuallakin poliisin tehtäviä koskevassa lainsäädännössä.

Tällä lailla tehostettaisiin poliisin mahdollisuuksia käyttää olemassa olevilla toimivaltuuksilla saatuja henkilötietoja. Poliisi saisi esimerkiksi tallentaa toimivaltuuksillaan saamia henkilötietoja enintään kuuden kuukauden ajaksi, jotta tietojen tarpeellisuus ja merkitys poliisin tehtävien kannalta voidaan arvioida ennen niiden käyttötarkoituksesta tehtävää johtopäätöstä. Erityisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä tietoja voitaisiin hyödyntää tietyin rajoituksin myös aselupiin ja yksityisen turvallisuusalan lupiin liittyväs-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

sä harkinnassa sekä muiden esille tulevien rikosehkäisytarkoitusten toteuttamiseksi. Perusteluna tälle lakiesitykselle näiltä osin on erityisesti terrorismin uhan kasvaminen ja rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden sekä tietoverkkorikollisuuden kasvu. Tällä siis parannettaisiin erityisesti poliisin mahdollisuuksia käsitellä tietoja rikosten ennaltaehkäisy-tarkoituksessa.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

15.16 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdote-taan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa. Tämäkin esitys uu-distaa lain ja kumoaa samalla voimassa olevan samannimisen lain. Tältäkin osin esitys on kannatettava.

Tässä esityksessä huomioidaan poliisin toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset mielestäni hyvin sekä myös niistä aiheutuneet tiedonkäsittelytarpeet, jotka koskevat erityi-sesti henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi. Esityksen tavoitteena on lisäk-si selkeyttää ja yksinkertaistaa lain monimutkaiseksi muodostunut rakenne. Kun tämän esi-tyksen lukee kertaalleen, voi todeta, että mikäli tavoitteet onnistuvat, onnistuu myös lain uudistaminen.

Toimiva tiedonkulku on verkostoituneen ja riskienhallintaan pyrkivän yhteiskunnan keskeisimpiä toimintaedellytyksiä. On selvää, että oikein kohdistetun viranomaistoimin-nan perustana on oikea ja mahdollisimman reaaliaikainen tieto. Jälkiviisas on aina helpom-pi olla kuin tuottaa tai saada tietoa etukäteen.

Turvallisuusympäristömme muutoksiin reagointi vaatii viranomaisilta entistä parempaa ja ajankohtaisempaa tilannetietoisuutta, kuten myös ennakoitukykyä ja tiiviimpää yhteis-työtä eri viranomaisten kanssa. Yhteiskuntamme jatkuvasti lisääntyvän häiriöherkkyyden vuoksi onkin erittäin tärkeää, että pystymme reagoimaan muutoksiin nopeasti ja myös vai-kuttavasti. Poliisiorganisaation osalta turvallisuusympäristön muutokset koskevat aina yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä niihin liittyvää rikollisuutta, rikosten ennalta estä-mistä, niiden selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista.

Hallintovaliokunta on todennut jo mietinnössään vuonna 2014, että kun henkilö syöte-tään epäiltyjen tietojärjestelmään, hänen tulee täyttää tietyt vaatimukset. Hänet voidaan re-kisteröidä vain epäiltynä tai myötävaikuttajana. Kun siis henkilöstä syötetään tietoja epäil-tyjen rekisteriin, tulee hänen osaltaan täytyä perusteiden, joiden nojalla henkilön voidaan epäillä syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen taikka myötävaikuttavan tai myötävaikut-taneen rikokseen. Kynnys ”syytä epäillä” on sama kuin esitutkintalaissa säädetty rikoksen johdosta esitutkinnan toimittamisen kynnys. Epäilyn tulee tällöinkin perustua konkreetti-siin havaintoihin, joista voidaan päätellä henkilön tuleva käyttäytyminen, niin että ”syytä epäillä”-edellytys täyttyy hyväksyttävästi. Arvion tekeminen henkilön tulevasta käyttäyty-misestä on sellaisen epävarman päättelyketjun varassa, että virhearvioinnin riski on varsin suuri.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on kokonaisuutena hyvä ja uudistaa jo voi-massa olevaa lainsäädäntöä.

15.19 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Lakiesitystä lukiessa heräsi mielenkiinto eri-tysisesti siihen kohtaan, mitkä ovat tämän lakiehdotuksen liittymäkohdat tiedustelulainsää-däntöön, joka parhaillaan on käsittelyssä eduskunnassa. Tiedusteluhan ei sinänsä ole var-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

sinaista rikosperusteista poliisitoimintaa, mutta rajapinta näiden asioiden välillä kylläkin on, ja viranomaiset, jotka niitä tekevät, ovat hyvin pitkälti samoja. Kuulisinkin mielelläni, miten tätä asiaa on mietitty tässä yhteydessä säädettävän. Tiedustelutietohan on tulossa moniinkin käytännön sovelluksiin yhteiskunnassa, ja on tärkeää, että sen käytöstä aina säädettäisiin lailla. Tätä sivutaan hieman esityksessä suojelupoliisia koskevassa osiossa, mutta onko tästä nyt tässä vaiheessa jo olemassa parempaa tietoa? Toivon valiokunnan joka tapauksessa huomioivan asian käsittelyssään tarvittavassa laajuudessa.

15.20 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämäkin lakiesitys on perusteltu, ja ministeri järkeili vastaansanomattomasti. Taustalla on EU:n tietosuoja-asetus, ja tältä osin esitystä on kaikilta osin mahdollista tukea.

Mutta kiinnitän, puhemies, huomiota lausuntokierroksella annettuihin näkemyksiin. Nimitäin useissa lausunnoissa nostettiin esille henkilötietojen käsittelyä koskevan sisäisen ja ulkoisen valvonnan tarve sekä tarve tarkentaa käsittelyyn sisältyvien riskien arviointeja. Tämänäyttypisiä huomioita esittävät lausunnoissaan muun muassa oikeuskansleri, eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Tietosuojavaltuutetun toimisto. Esitystä on tältä osin korjailtu, mutta siitä huolimatta huolta on esitetty.

Samoin useissa lausunnoissa esitettiin huoli siitä, että nyt tämä kokonaisuus henkilötietojen käsittelystä saattaa muodostua EU:n tietosuoja-asetuksen — siis toisaalta EU:n johdosta tehtävän tietosuojauudistuksen ja toisaalta taas kansallisesti valittujen lainsäädäntöratkaisujen — seurauksena monimutkaiseksi. Kuka tätä kokonaisuutta hallitsee, ja kuinka voimme varmistaa, että yksityisyydensuoja ja henkilötietojen käsittely aina ja kaikissa tilanteissa tulevat asianmukaisesti huolehdittua?

Varmasti on näin, että vähintään valiokuntakäsittelyssä on huolellisesti perehdyttävä siihen, että arkaluontoisten henkilötietojen käsittely ja viranomaisten toimivaltuudet tulevat riittävällä tavalla huomioitua.

15.21 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Jäin miettimään tätä lakia ja sitä, kuinka paljon tämä vaikuttaa tavallisen ihmisen tietosuojaan ja näitten asioiden hoitamiseen.

Huomasin tuon 51 §:n, Henkilötietojen luovuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä, siellä on erittäin hyvin minun mielestäni otettu tällaiset ihmisoikeusasiat esille. Aina pitää tarkastella myös sen vastaanottavan maan ja tietoja antavan maan ihmisoikeustilannetta, kuinka ne näihin tilanteisiin sopivat. On aika hyvin minun mielestäni viety eteenpäin tätä tilannetta niin, että tämä koko suojelupoliisia koskeva lainsäädäntö on kehittynyt parempaan suuntaan siltä osin.

15.22 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Jatkamme henkilötietojen parissa, ja kuten edustaja Mäkeläkin totesi, tässä on yhteys tiedustelulainsäädäntöön, koska olemme osittain samassa maastossa. Ja on oikeastaan hyvä, että samaan aikaan käydään nyt muutakin lainsäädäntöä läpi. Tavoitteena varmasti on sellainen lainsäädäntö, joka on johdonmukainen myöskin hallintorajat ylittäen. Esimerkiksi äsken käsitelimme rajavalvontaa ja nyt olemme poliisissa.

Näkisin, että tätä esitystä kannattaisi vielä valiokuntakäsittelyssä arvioida siitä näkökulmasta, ovatko esitetyt rajaukset riittävän yksityiskohtaisia. Eli ehdotettu sääntely mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn hyvin moninaisiin tehtäviin liittyen: esitutkintaan, poliisitutkintaan, muun rikoksen selvittämiseen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitä-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

miseen ja muun poliisille säädetyn valvontatehtävän suorittamiseen. Eli ainakin näin maallikolle tulee mieleen, olisiko meidän syytä tarkentaa sitä, miten muut tehtävät tässä yhteydessä määritellään, erityisesti kun olemme käyneet tiukkaakin keskustelua siitä, miten turvaamme kansalaisyhteiskunnan tiedustelulakien voimaantumisen myötä, ja varmasti kansalaiset ovat asiasta huolestuneita. Tietenkin yhtä lailla huolestuneisuutta on ilmassa siitä, että poliisilla on oltava myös riittävät edellytykset ratkoa kysymyksiä. Eli tässä pitää tasapainoilaa poliisin oikeuksien ja toisaalta kansalaisvapauksien välimaastossa.

Tässä esityksessä minäkin pidän erityisen hyvänä sitä, että supon kansainväliseen yhteistyöhön on otettu ihmisoikeusmyönteinen kanta. Täällä todetaan, että päätettäessä tietojen luovuttamisesta on lisäksi otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion ihmisoikeustilanne, luovutuksen merkitys Suomen kansainvälisille suhteille sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja muut velvoitteet. Lisäksi on otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille. Tämä on erittäin tärkeää, ja kun tämä on ollut esillä myös tiedustelulakien yhteydessä, niin Suomen kannattaa olla tässä asiassa esimerkillinen.

15.24 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakikohta liittyy nimenomaan tiedustelulakeihin, ja hallintovaliokunnassa on odotettukin, missä vaiheessa eduskunta tämän asian saa. Sääntely tulee Euroopasta, mutta suorat vaikutukset ovat nimenomaan tiedustelulakiin. Ja kun perustuslakivaliokunta antoi näihin substanssilakeihin, kotimaan tiedusteluun ja ulkomaan tiedusteluun, lausunnon, jossa korosti, että ensiksi, ennen substanssilakien valmistumista, pitää valmistua näiden tiedusteluvalvontaan liittyvien lakien, niin olisin kysynyt ministeriltä, miten te näette, pitäisikö tätä henkilötietojen käsittelyä poliisitoimissa, sen lakikokonaisuuden käsittelyä, jopa hieman jouduttaa, että ehtisimme käsitellä tämän henkilötietopuolen samassa aikataulussa kuin käsitellään tiedustelulakien sitä osaa, jossa käsitellään tiedusteluvaltuutettua ja ylipäätensä tähän valvontaan liittyviä järjestelmiä.

Itse kannan hieman huolta siitä, että jos tämän lakikokonaisuuden käsittely jää vasta sinne substanssilainsäädännön puolelle käsiteltäväksi, niin meillä voi tulla valvontaan sellaisia aukkoja, jotka liittyvät nimenomaan tietojen jakamiseen poliisitoimen ja vaikkapa kansainvälisten toimijoiden välillä.

15.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys sinällään on erittäin hyvä ja kannatettava. Nämä tietosuoja-asiat on pidettävä maassa hyvällä tasolla. Perustuslakivaliokunnassa parhaillaan käsiteltiin juuri nämä tiedustelulait, sekä sotilastiedustelu- että siviilitiedustelulaki, ja annettiin lausunnot eteenpäin. Se on tässä maassa kuitenkin niin, että meillä yksityisydensuojaa ja ihmisten tietojen luotettavuutta varjellaan hyvin tarkasti lainsäädännöllä ja luotettavien viranomaisten toiminnalla, se on aina syytä muistaa.

Mutta sekin meidän on pakko hyväksyä, että tämä ympäröivä maailma, missä elämme, ei aina ole kovin ruusuinen ja hyvä vaan monella toimijalla on niin sanotusti pahat miellesään, kun he esimerkiksi ylittävät valtioiden rajoja. Tämän takia meidän on pakko tehdä kansainvälistä yhteistyötä, vaihtaa tietoja naapureiden kanssa, esimerkiksi EU:n alueella kokonaisuudessaan. Jos poliisit joutuisivat yksin työnsä tekemään eivätkä saisi naapureilta tietoa esimerkiksi huumausainekauppaa tutkiessaan, niin kyllähän poliisi olisi aivan suurissa vaikeuksissa, koska kansainvälinen rikollisuus toimii yli maiden rajojen. Me tarvit-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

semme poliisienkin välille hyvää yhteistyötä, että pystymme tätä vakavaa rikollisuutta torjumaan. Totta kai yksityisyydensuojaa kunnioitetaan, mutta pitää muistaa se, että jos kaikki tiedot olisivat salattuja eikä niitä saisi käyttää viranomaistutkinnassa koskien vakavimpia rikoksia, niin mihin me sitten joutuisimme — todennäköisesti rikosten aiheuttamat seuraamukset ja vahingot olisivat valtavan paljon suuremmat. Tämän takia meillä tässä maassa on lainsäädäntö ajan tasalla, ja tiedustelulaki, joka nyt toivon mukaan hyvin nopeasti tässä salissa hyväksytään, tuo merkittävän lisän siihen, että pystymme yhä paremmin valvomaan Suomen kansalaisten turvallisuutta, olkoon sitten kysymys sotilasasioista taikka esimerkiksi poliisin tai Rajavartioston toiminnasta, jotka takaavat sen, että tässä maassa on turvallista elää.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri, enintään 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.28 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos, edustajat, relevanteista huomioista.

Siihen kysymykseen, missä määrin tämä liittyy tiedustelulainsäädäntöön ja sen säätämiseen ja käsittelyjärjestykseen täällä salissa, mihin useat edustajat kiinnittivät huomiota, niin edustajat Mäkelä ja Kari kuin Parviainenkin osaltaan: tämä lainsäädäntö ei edellytä sitä perustuslain muutosta, joka on tehty, eikä sinänsä tiedustelulainsäädännön voimaantuloa, ja ne toimivaltuudet, joista tässä ammennetaan, eivät nouse siis tiedustelulainsäädännön muutoksista, vaan nykyisestä, voimassa olevasta lainsäädännöstä, ja sikäli tällä ei aivan suoraa yhteyttä ole.

Myös mitä tulee tiedusteluvalvontavaltuutetun ja esimerkiksi eduskuntaan perustettavan valiokunnan rooleihin, tämä lainsäädäntö lähtee EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen mukaisesti siitä, että tietosuojavaltuutettu on se ensisijainen viranomainen, joka, tietysti poliisin oman lainvalvontatyön ohella, valvoo ikään kuin kansalaisten oikeuksien toteutumista. Ja kansalainen voi aina vedota tietosuojavaltuutettuun, jotta tämä tarkistaa, miten poliisi käyttää rekistereissään häntä koskevia tietoja, ja hänellä on myös oikeus saada tietosuojavaltuutetulta siitä sitten tieto, onko oikeudenmukaisesti ja asianmukaisesti tietoja käytetty, vaikka ei itse pääsisikään suoraan niitä katsomaan, käsiksi niihin tietoihin. Tämä on sikäli ikään kuin eri reitti kuin sitten taas kansallista turvallisuutta koskevissa tiedustelulainsäädännön alaisissa asioissa, joihin ollaan nyt sitten esittämässä aivan erityistä, omaa valvonta- ja seurantamenettelyä. Toki sitten eduskunnan kannattaa punnita ja valiokunnassa kannattaa miettiä, missä järjestyksessä kuulemisissa näitä voidaan käsitellä, mutta hallituksen kannalta tietysti oleellista on se, että kummatkin lakiesitykset asianmukaisesti ja jouhevasti etenevät, kuitenkin perusteellisen harkinnan kautta tietysti, mihin eduskunnalla on aina syytä olla oikeus.

Edustaja Tuppurainen viittasi valvonnan järjestämiseen ja siihen, miten tämä puoli toimii. Uskoisin, että yksi, mikä tässä on kehittynyt — jo sinänsä teknisistä syistäkin viime aikoina, mutta myös tämä lakiesitys sen selkeämmin sääntelee — on nimenomaan lokitietojen tallentuminen siitä, kuka käyttää ja mitä tietoja ja minkä tähden, jolloin sinänsä kiusaus väärinkäyttävällä tavalla henkilötietoja seurata myöskin viranomaistoiminnassa nykyisestä vähenee. Ja toki on tärkeää, että esimerkiksi poliisissa, kun tämä laki tulee voimaan, katsotaan vielä kerran, miten prosessit on järjestetty, niin että valvonta varmasti toimii, ja käydään se puoli myös oman lainvalvonnan kannalta läpi, niin ettei sitä varata sitten pelkäämään tietosuojavaltuutetun rooliin, joka toki on muutoin keskeinen.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

15.31 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin ja uskonkin, että ministerikin tietää, että mainitsemanne lokitiedot tai poliisilain puolella olevat poliisin velvollisuudet ja vastuut erilaisten tietueiden ja tämmöisten järjestelmien käyttöön ja luovuttamiseen on kuitenkin säädelty niin tarkoiksi, ettei tiedustelulain yhteydessä tule sellaista ikään kuin tuplalainsäädäntöä, että tiedustelulaille säädetään asiaa toisella tavalla ja tällä poliisilain puolella taas toisella tavalla.

Suojelupoliisille, jolleka on suunniteltu tiedustelutoiminnassa keskeinen toimijan rooli, on jäämässä tiedustelutehtävien lisäksi myös poliisilain tehtäviä, ja näitä samoja poliisilain pykäliä näin ollen käytetään tässä tiedusteluympäristössä tapahtuvissa asioissa varsinkin silloin, jos joku tutkittava asia käynnistyy poliisilain puolella ja siirtyykin sitten tiedustelulain puolella samalle viranomaiselle, tässä tapauksessa siis suojelupoliisille.

Haluan vaan aikakirjoihin merkitä sen, että tänä päivänä käytiin keskustelu siitä, onko tällä lainsäädännöllä liittännäisvaikutuksia ja suoria vaikutuksia tiedustelulakiin. Uskon, että me täällä paikalla olevat hallintovaliokunnan jäsenet — en nyt teidän puolestanne puhu, mutta haluan puhua myös teille — kampaamme tämän asian hyvin tarkasti hallintovaliokunnassa. Jos näin on, että vaikutuksia on, niin silloin olisi syytä käydä tämä kyseinen nyt käsitellyssä oleva asia läpi samaan aikaan, kun käydään läpi valvontaa tiedustelupuolella.

15.33 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa rouva puhemies! On tosi tärkeätä yksityisyydensuojan kannalta, että poliisiin hallussa olevia tietoja vain hyvin asianmukaisesti käytetään. On kuitenkin tilanteita, joissa en itse ymmärrä, miksi olemassa olevia rekistereitä ei voi käyttää. Kerron tällaisen tilanteen.

Jos meillä löytyy vaikkapa surmattu ja raiskattu nuori nainen Kaisaniemen puistosta ja tuon rikoksen tekopaikan osalta löytyy sormenjälkiä, niin poliisi saa katsoa omista rekistereistään tämän sormenjäljen omistajaa. Tietenkään se, että löytyy sormenjälki, ei itsessään ole mikään näyttö syyllisyydestä, vaan syyllisyyskysymys tietysti ratkaistaan ihan normaalisti, mutta varmasti sormenjälki henkilöstä, jonka tiedetään olleen paikalla, ja sen henkilön kuulusteleminen auttaisivat tämän kauhistuttavan rikoksen selvittämisessä.

No, kaikkien ihmisten sormenjäljet eivät tietystikään ole poliisin rekisterissä, mutta meillä Suomessa on viime vuosina syntynyt ja täydentynyt passirekisteri, jonne pikkuhiljaa tulee kaikkien sormenjäljet. Mutta kun poliisi löytää murhapaikalta tuntemattomat sormenjäljet, joille ei löydy haltijaa poliisin omista rekistereistä, siis näistä rikollisuuden tiimoilta syntyneistä rekistereistä, niin poliisilla ei ole oikeutta katsoa passirekisteristä, jossa pikkuhiljaa on kaikki, kenen sormenjäljet ovat kyseessä.

Minulla on oikeastaan ministerille kysymys: onko teillä käsitystä siitä, miksi asia on näin? Ja ehkä vieläkin tärkeämpi kysymys: eikö olisi syytä tehdä jotain asiantilan korjaamiseksi, jotta ainakin kaikkein törkeimmissä rikostutkinnoissa olisi oikeus katsoa tuntemattomien sormenjälkien haltijaa sieltä passirekisteristä?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen siitä paikalta, olkaa hyvä.

15.35 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos tarkasta kysymyksestä. Sinänsä lähtökohta on se, että itse asiassa EU:n tietosuojalainsäädäntö asettaa hyvin tarkat rajoitteet näiden biometrinen tunnisteen, niin kasvokuvien kuin sormenjälkien, käytölle. Sen takia tässäkin on päädytty tällaiseen ratkaisuun, jossa sinänsä on se logiikka, että sil-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

loin, kun on poliisin omassa rikostorjuntatyössä syntynyttä tietoa, vaikkapa kameravalvontakuviakin, niitä voidaan verrata etsintäkuulutetusta oleviin tietoihin tai sormenjälkien osalta, mutta esimerkiksi passia tai muuta ikään kuin normaalissa toiminnassa viranomaiselle jäävää tietoa kansalainen ei luovuta sillä tavalla, että sitä voitaisiin sitten käyttää tässä suhteessa häntä vastaan.

Mutta aivan oikea kysymys minusta on sinänsä miettiä sitä, onko tässä kohtaa sitten päädytty EU:n tietosuojasetuksessa ikään kuin maailman kannalta parhaaseen tulokseen vai ei. Tässä perustulkinta lähtee tuolta pohjalta. Sitäkin varmasti on valiokunnan mahdollista pohtia tarkemmin, onko tässä sitten aihetta myöhempään miettimiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaiksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 238/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.37 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jälleen hallitukselta tulee erinomainen esitys. Tässä osakeyhtiön perustamisessa oleva 2 500 euron vähimmäisosakepääomavaatimus ollaan poistamassa, samoitien asunto-osakeyhtiöiltä ja myös osuuskunnilta vararahastovaatimus. Tämä helpottaa ammatinharjoittamista ja varsinkin mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta. Ja tässä on erinomainen asia myös tämä normienpurkuasia, että helpotetaan pienten osakeyhtiöitten perustamista. Tässä samassa yhteydessä myös helpotetaan ilmoitusvelvollisuutta, digitalisoidaan sitä, ja myös rekisteröinnin automatisaatiota. Tämä on kaikinensa hyvä esitys, että meillä helpotetaan luopumista tavallaan tästä toiminnanharjoittajan roolista ja saadaan sitä sitten osakeyhtiömuotoon. Tämä 2 500 euron kynnyks on yksi seikka, yksi on tietenkin rekisteröinnin ja hallinnon byrokratia. Tässä molempia tullaan keventämään.

Tässä on ehkä tullut duubioita siitä, lisääkö tämä nyt sitten harmaata taloutta jollain tavalla tai tuleeko tässä pöytälaatikkoyhtiöitä, mutta itse näen, että jos rehelliset yrittäjät haluavat rehdisti tehdä omaa yritystoimintaansa, niin tämä helpottaa sitä kynnystä ja yleensä sitten tämmöinen harmaa ja rikollinen yritystoiminta ei missään rekistereissä erikseen näy.

Itse näen, että tämä on aivan erinomainen esitys, tulee helpottamaan meillä yritystoiminnan perustamista. Toivottavasti me saamme Suomeen hyviä pienyrityksiä ja mikroyrityksiä tämän lainsäädännön helpottamana.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

15.39 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia, asunto-osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia. Lakimuutoksesta on keskusteltu muutamaan kertaan vuosien varrella julkisuudessa. Uudistuksen on pelätty lisäävän harmaata taloutta, veronkiertoa ja kaikenlaista vilunkipeliä. Ainahan tällainen vaara on olemassa jokaisen, erinomaisenkin lakimuutoksen jälkeen.

Vähimmäispääomavaatimuksen asettamista on perusteltu aiemmin muiden maiden osakepääomavaatimuksilla ja sillä, ettei liiketoiminnan harjoittamista varten saa perustaa ilman henkilökohtaista vastuuta yrityksiä, joilla ei ole todellisia varoja. Vähimmäispääomavaatimus on ollut laissa velkojien suojaamiseksi. Käytännössä sen merkitys on ollut pieni, 2 500 euroa.

Yrityksen luottokelpoisuuden arvioimiseksi rahoittajat, palveluiden tarjoajat, sopimus-kumppanit ynnä muut hankkivat tiedon ensisijaisesti luottotietoyrityksiltä. Olemassa olevien asiakkuuksien osalta yritykset käyttävät myös omia tietoja kohdeyrityksen luottokelpoisuudesta, esimerkiksi asiakkuuden kestoa ja maksukäyttäytymistä. Tämä lienee ihan normaalikäytäntö tälläkin hetkellä.

Osakepääomalla ei ole kuitenkaan mielestäni perustettavien uusien osakeyhtiöidenkään kohdalla olennaista merkitystä luottokelpoisuusluokituksen kannalta. Perustettavien mikro- ja pienyritysten luottokelpoisuuden arvioinnin kannalta olennaisia ovat yrityksen vastuuhenkilöiden taustatiedot, kuten henkilökohtaiset maksuhäiriöt ja positiiviset tiedot sekä vastuuhenkilöiden yrityskytkenät. Yrityksen tilinpäätöstiedoilla on mielestäni hyvin keskeinen merkitys luottokelpoisuuden arvioinnissa. Käytännössä tilinpäätösanalyysia varten tilinpäätös pyydetään kylläkin kohteelta itseltään, joten luottamus ja vastuu ovat sitä myöten.

Esityksen tavoitteena on helpottaa yritystoiminnan aloittamista, ammatinharjoittamista ja muuta mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta. Esitys helpottaa yksityisen osakeyhtiön käyttämistä erityisesti uusien mikroyritysten perustamisessa ja muutenkin vahvistaa yritystoiminnan edellytyksiä. Muutos alentaa kynnystä osakeyhtiön perustamiseen ja vähentää todennäköisesti yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminnan statuksella toimivia.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä esitys on oikeaan suuntaan menevä esitys.

15.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä osakeyhtiölakia ja asunto-osakeyhtiölakia ja myös osuuskuntia koskeva lakiuudistus on erittäin tärkeä. Meidän kaikkien on syytä muistaa, että tänä päivänä nykyisen työllisyystilanteen parantumisen tekijänä ovat hyvin pitkälti olleet suomalaiset pienet yritykset. Suomessa on yrityksiä noin 300 000 kappaletta, ja sitä kautta on pystytty työllistämään valtava määrä ihmisiä tällä vaalikaudella. Lähes 120 000 ihmistä on saanut työpaikan, ja mikä on kaikista tärkeintä, pitkäaikaistyöttömät ovat saaneet työtä todella hyvin. Meidän on pidettävä huoli siitä, että yritykset toimivat tehokkaasti ja ennen kaikkea saavat meiltä eduskunnasta sellaisia päätöksiä, joilla yritystoimintaa voidaan vahvistaa ja kehittää. Sillä keinoinhan ne työpaikat syntyvät.

Sitten toinen asia. Tämän päivän lehdistä sai lukea uutisen, että muutamat suomalaiset teollisuustoimijat olivat teettäneet tutkimuksen, mistä suomalaiset työpaikat syntyvät. Tämä KPMG:n, kansainvälisen taloustoimijan, tekemä kattava tutkimus todistaa, että 1,1 miljoonaa työpaikkaa Suomessa syntyy siitä, että Suomen vientiteollisuus toimii. 1,1 miljoonaa työpaikkaa on viennin varassa käytännössä. Elikkä me välttämättä tarvitsemme täs-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

sä maassa toimivat markkinat niin, että meillä on yrityksillä hyvä täällä toimia ja sitten myydä tuotteitaan Suomen rajojen ulkopuolelle. Pelkillä sisämarkkinoilla emme tämän kansan elintasoja pysty ylläpitämään. Kun satamissa tapahtuu paljon, niin se tuo Suomelle aina lisäarvoa ja lisää työpaikkoja ja vahvistaa meidän kansantaloutta.

Nyt on keskusteltu paljon yritysten kannattavuudesta ja siitä, pitäisikö yrityksille antaa joitakin helpotuksia, sanotaan esimerkiksi byrokratian purkua, josta tässäkin lakiesityksessä nimenomaan on kysymys: uusia yrityksiä voidaan perustaa helpommin kuin aikaisemmin. Aivan erinomainen asia. Tätä tietä meidän on jatkettava.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi vielä se, että meidän kannaltamme on aivan äärimmäisen tärkeää, että nämä yritykset, jotka syntyvät ja työllistävät ihmisiä, joutuvat yhä vähemmän tekemisiin byrokratian kanssa. Pitää muistaa kuitenkin, että kaikkia yrityksiä koskee kirjanpitovelvollisuus ja kaikki sitä koskevat lainsäädännöt, niin että mistään harmaan talouden suosimisesta ei ole tässä asiassa kysymys. Kysymys on siitä, että voidaan yritys perustaa helposti ja sitä kautta työllistää ensin se yrittäjä itse ja toivon mukaan lähivuosina lisää työntekijöitä siihen kyseiseen yritykseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallintolain muuttamisesta, julkisista kuulutuksista annetun lain kumoamisesta ja maakaaren 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 239/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 9/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Filatov, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.45 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on siis mietinnön esittelypuheenvuoro, ja sanon muutaman sanan henkilökohtaisia näkemyksiäni sitten tuossa jossakin vaiheessa keskustelua.

Tässä kyse on siis siitä, että työttömyysturvalakia muutetaan sillä tavalla, että työttömällä, joka on yli 25-vuotias, olisi oikeus työttömyysetuuteen opiskellessaan ammatillisia val-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

miuksia tai yritystoimintaa tukevilla opinnoilla sillä tavalla, että nuo opinnot eivät saa kestää yli kuutta kuukautta. Hänellä säilyisivät silti ne velvoitteet, jotka liittyvät normaalisti työttömyysturvaan, eli olisi työn vastaanottovelvollisuus ja olisi velvollisuus osallistua myös hänelle osoitettuun aktiivitoimenpiteisiin. Tämän ehdotetun mallin keskeisin ero tähän nykyiseen omaehtoisen opiskelun mahdollisuuteen on siinä, että enää työ- ja elinkeinotoimisto ei tee arviota siitä, onko tuo koulutus sellaista, että se edistää työnhakijan työllistymistä, eli tämä tarveharkinta purkautuu. Opiskella saa, vaikka työllistyminen ei sitä edellyttäisikään.

Ajatuksena tässä taustalla on se, että työttömät pystyisivät nykyistä joustavammin osallistumaan esimerkiksi lyhytkestoiseen täydennyskoulutukseen ja sen luonteisiin opintoihin ja että se rohkaisisi työttömiä työnhakijoita opiskelemaan eikä tarvitsisi pelätä, onko tämä minun opiskeluni sellaista, joka sitten vie työttömyysturvan. Näitä rajanvetotapauksia tällä hetkellä on luvattoman usein, tai sitten tapahtuu niin, että TE-toimisto harkitsee, että tämä koulutus ei edistä kyseisen työnhakijan työllistymistä, ja tässäkin saattaa TE-toimiston ja työnhakijan välillä olla ristiriitaa siitä, miten he tulkitsevat tuon koulutuksen laadun.

Valiokunta pitää tätä uudistusta tervetulleena ja tarpeellisena ja ehdottaa sen hyväksymistä muuttamattomana mutta nostaa esiin muutaman asian:

Sitä, että opiskelumahdollisuuksien joustavoittaminen koskee vain 25 vuotta täyttäneitä työnhakijoita ja että tuetaan ainoastaan lyhytkestoista koulutusta, pidetään perusteltuna siitä näkökulmasta, että kun opintoetuedut — olipa kyse sitten aikuisopiskelijoista tai puhumattakaan nuorista opiskelijoista — ovat tasoltansa heikompia kuin työttömyysturva, meillä muuten kävisi niin, että ihmisiä ikään kuin ajautuisi työttömyyteen sen vuoksi, että he sitä kautta saisivat paremman opintotuen, ja se ei voi olla tarkoituksenmukaista. Toisaalta ajatellaan myös, että tämä lyhytkestoisuus on perusteltua oikeastaan tästä samasta näkökulmasta.

Mutta samaan aikaan valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että meidän aikuiskoulutusjärjestelmäämme ja myös tätä etuusjärjestelmää, joka sillä puolella on, pitäisi uudistaa sillä tavalla, että nykyisin olisi helpompi opiskella.

Tälle koulutukselle ei ammatillisten valmiuksien ja yritystoiminnan tukemisen lisäksi aseteta muita edellytyksiä, ja valiokunta lähtee siitä, että tätä todellakin pitää tulkita laeasti, niin että tämän soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät vain selkeästi harrastusluonteiset opinnot. Kieliopinnot, luku- ja kirjoitustaidon opinnot sekä tietoteknisiä valmiuksia antavat opinnot mainitaan esimerkkeinä siitä, että ne parantavat ammatillisia valmiuksia vaikka eivät suoraan olekaan ammatillisia opintoja.

Valiokunta on hiukan huolissaan siitä, miten tätä tulkintaa sitten tosiasiallisesti tehdään, ja edellyttää, että TE-toimistoille on selkeä ohjeistus ja henkilöstön koulutusta, jotta ei tule sitten niitä yllätystilanteita, joissa tulkinnat menevät ristiin esimerkiksi eri TE-toimistojen välillä tai sitten niin, että asiakkaat kokevat, että tällä todellakin on merkitystä ammatillisesti kehittämisessä, ja TE-toimisto katsoo, että ei ole — koska nyky maailmassa monenlaiset koulutukset saattavat tukea esimerkiksi yritystoimintaa. Lisäksi valiokunta korostaa sitä, että työnhakijoille pitää antaa kattavasti tietoa eri kouluttautumismahdollisuuksista ja yksityiskohtaista ja konkreettista tietoa siitä, mitkä sitten lopulta hyväksytään tämmöiseksi omaehtoiseksi opiskeluksi, että työttömyysturvaa ei menetetä.

Lisäksi valiokunta huomauttaa, että työnhakijoiden lyhytkestoisten opiskelumahdollisuuksien parantaminen edellyttää koulutuksen järjestäjiltä uudistumista. Tällä hetkellä täl-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

laista koulutustarjontaa on hyvin vähän, ja monta kertaa voi olla niin, että on vaikea erottaa, mikä on ikään kuin itsenäistä täydennyskoulutusta ja mikä on sitten sitä ammatillista, tutkintoon tähtäävää koulutusta. Esimerkiksi opetusministeriön visiossa lähdetään siitä, että meillä tulevaisuudessa pitäisi olla enemmänkin integroitu, tutkintoon tähtäävä koulutus, josta sitten osat voisivat toimia ammatillisena täydennyskoulutusosiona, ja tällaista niin sanottua moduulikoulutusta meillä on jo nytkin. Valiokunta oli huolissaan siitä, ettei tule vääriä tulkintoja, joissa tällaista täydennyskoulutusmoduulia pidetäänkin ammattiin tai tutkintoon tähtäävänä, ja toivoi, että tätä asiaa selkiytettäisiin ohjeistuksissa.

Lisäksi valiokunta huomauttaa siitä, että jos työnhakija alun perin lähtee enintään kuuden kuukauden pituisiin opintoihin ja sitten jossakin tilanteessa ne venyvät yli kuuden kuukauden mittaisiksi, niin opintojen viivästyminen ei vaikuttaisi tähän tulkintaan silloin, kun se johtuu työnhakijasta johtuvasta syystä, ja tätä valiokunta pitää perusteltuna. Mutta joskus voi olla myös niin, että se ei johdu opiskelijasta vaan jostakin muusta syystä — esimerkiksi opiskelija on vähän virheellisten tietojen varassa lähtenyt opiskelemaan ja kuvitellut, että se kestää alle kuusi kuukautta — ja tässä toivotaan, että kun työttömyysturvan kesto taas on sitten TE-toimiston harkinnassa, siinä harkinnassa otettaisiin huomioon se, että koulutusjärjestelmä ei vielä tunnista näitä ehdotetun mallin keston mukaisia kuuden kuukauden pituisia opintokokonaisuuksia.

Lisäksi kun työnhakijan pitää tässä mallissa olla työmarkkinoiden käytettävissä, valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työnhakijalle pitää olla selkeää se, että hänen todellakin pitää ottaa vastaan töitä, jos hänelle sellaisia on tarjolla, ja sitten toisaalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että silloin, jos tarjotaan aktiivitoimia, niiden pitää tässä tilanteessa olla perusteltuja.

Lisäksi lopuksi työvaliokunta kiinnittää huomiota siihen ja pitää positiivisena sitä, että tämäntyyppinen opiskelu täyttää myös aktiivimallin edellytykset silloin, kun se rytmittyy oikealla tavalla. Valiokunta pitää tätä kannatettavana.

Sitten ehkä vielä se asia, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että työttömyysturvan kehittämisessä sitä pitäisi yksinkertaistaa ja työttömyyden aikaisia eri tukimuotoja yhdenmukaistaa ja tämä esitys saattaa viedä tästä pois päin, ja siinä mielessä on syytä seurata, mitä jatkossa tulee tapahtumaan. Tämä oli ehkä vielä sellainen mainitsemisen arvoinen asia.

Valiokunnan mietintöön sisältyy yksi vastalause, ja tuo vastalause koskee 25 vuoden ikärajaa.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistalle.

15.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Filatov esittelypuheenvuorossaan totesi, tämän lakimuutoksen myötä työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä, jos hän on täyttänyt 25 vuotta ja opinnot kestävät enintään kuusi kuukautta ja jos opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Opiskelu ei kuitenkaan olisi pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä tai palvelusta.

Nämä muutokset joustavoittavat työnhakijoiden opintomahdollisuuksia, mutta ne voivat kyllä myös vaikeuttaa etuusjärjestelmän ymmärrettävyyttä edunsaajien näkökulmasta. Sen takia tästä asiasta tiedottaminen on erittäin tärkeää, koska opiskeluaikojen ylitys yli kuuden kuukauden rajan aiheuttaa ongelmia työttömyysturvan maksatukseen, mikäli työtön ei ole tarkkana näiden päivien laskennassa. Sitten on myös muistettava, että opiskelun aikana

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

on oltava valmis ottamaan työtä vastaan. Tällöin sen arviointi, ottaako työtarjouksen vastaan vai jatkaako mahdollisen opiskelujakson tai -kurssin loppuun, on aika tavalla riskejä sisältävä valinta ja varmasti todella vaikea valinta, koska opiskelun loppuun saattaminen voi parantaa ja todennäköisesti parantaakin työmarkkina-asemaa mutta työtarjouksesta kieltäytyminen voi sitten johtaa karenssiin. Uskoisin, että tämä on aika monessa tapauksessa vaikea valinta, kummallako tavalla toimii.

Arvoisa puhemies! On ihan hyvä lakimuutos kyseessä, vaikka kyllä myöskin tuota 25 ikävuoden rajaa voi kyseenalaistaa, kuten edustaja Kontula omassa vastalauseessaan on tehnytkin. Tässä rajauksessa on myöskin perustuslaillisia ongelmia.

On kuitenkin syytä muistaa, että tämä lakiesitys tai tämä malli ei millään tavalla poista tarvetta työvoimapoliittiseen koulutukseen, jota SDP on esittänyt useaan otteeseen lisättäväksi.

15.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys ja nyt siitä tullut mietintö ovat erittäin hyviä. On totta, että meillä työmarkkinoilla on ongelmia ja työelämässä on ongelmia, mutta tässä lakiesityksessä ja mietinnössä lähdetään siitä, että sitä työttömyyskorvauksena tunnettua rahamäärää voi käyttää muun muassa opiskeluun. Ja voiko sitten käyttää kokopäiväiseen opiskeluun? No, ei tietenkään, sitä vartenhan on sitten omat tukimuodot tässä maassa. Suomen opintotukijärjestelmä on varmasti maailman mit-tapuussa yksi parhaista, ellei paras.

Kun tulevaisuudessa työelämää kehitetään ja myös näitä tukia, millä työttömyyttä pysytään torjumaan ja ihmisiä ohjaamaan takaisin työelämään, niin se on aivan varmaan niin, että meidän on uudistettava työttömyysturvajärjestelmää tulevina vuosina. Ensinnäkin byrokraatiaa on pakko purkaa, niin että ihminen kun saa työpaikan, vaikka lyhyenkin, vaikka viikonkin työpaikan, se pystyttäisiin juohevasti hyödyntämään eikä sitten korvausmenetely häiriintyisi siitä lyhyestä työsuhteesta.

Siitä mallista, joka Saksassa on voimassa ja jossa ihminen voi ottaa vaikka kolmen päivän työsuhteen hyödykseen, vaikka nyt ruuhka-aikana kaupassa myyjänä taikka jotain muuta vastaavaa: Onhan työpaikoilla näitä erilaisia ruuhkatilanteita, joihin työvoimaa mielellään palkataan. Järjestelmänhän pitää olla niin kuin Saksassa, että ihminen voi hyödyntää sen muutaman päivän työn. Sen jälkeen valtio on siellä taannut, että sieltä saa kuukauden aikana lopun osan täyteen luvatususta työttömyyskorvauksesta, niin että oma aktiivisuus palkitaan. Siitä ei missään nimessä rangaista katkaisemalla työmarkkinatukea tai muuta vastaavaa työttömyyskorvausta, vaan sitten, kun se lyhyt työsuhde on ohi, vaikka kolmen päivän työpätkä, työttömyyskorvauksen saanti jatkuu häiriöttä. Siihenhän meidän pitäisi mennä.

En tunne tätä lainsäädäntöä niin syvällisesti, että mistä se mättää, mutta sen tiedän, että tämä kolmikantainen järjestelmä meidän pitää uudistaa sillä keinoin — se on erittäin hyvä järjestelmä — että siihen on saatava notkeutta ja nopeutta lisää, niin että pystymme tekemään nopeita päätöksiä, niin että kun ihminen saa työpaikan, siihen pitää kannustaa, sitä pitää tukea, ja sitten kun työttömyys jatkuu, niin siitäkään ei siis saisi rangaista niin, että työttömyyskorvauksen odottaminen kestää sitten kuukausia ja ihminen on pulassa. Se järjestelmä, mikä Saksassa tältä osin on, on erittäin hyvä. Toivon, että suomalaiset poliitikot lähivuosina saavat saman ratkaisun aikaiseksi ja niin, että tämä kolmikantainen järjestelmä myös hyväksyy sen, koska pakkohan meidän on jotain tehdä. Vaikka meillä on kymmeniä-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

tuhansia työpaikkoja tässä maassa vapaana, meillä on lähes 200 000 ihmistä työttömänä. Tämä epäsuhta on kyllä niin kammottava, että jotainhan tälle on pakko tehdä.

15.58 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämän verran kommentoin edustaja Hoskosen esiin nostamaa kysymystä: Tällä hetkellä meillä saa ansaita 300 euroa ilman, että työttömyysturva pienenee, ja sen jälkeen, kun ansaitsee euron, työttömyysturvasta lähtee puolet pois. Periaatteessa tämä on erittäin joustava järjestelmä, mutta kun me tulemme käytännön toteuttamiseen, niin siinä meillä on niitä ongelmia. En usko, että tästä on erimielisyyttä ikään kuin poliittisella ja lainsäädännöllisellä tasolla. Ongelma on se, miten me toimeenpanemme tätä järjestelmää ja millaisia viiveitä meillä tulee siinä, että työajan ja saadun tulon välinen tulkinta ei aina ole kovin yksiselitteinen.

Mutta jos mietimme tätä lainsäädäntöä, niin tämä on ehdottomasti kannatettava. SDP on itsekin omissa ohjelmissansa tätä esittänyt jo pitkän aikaa. Ylipäätään kannattaa miettiä sitä, mitä kaikkea työttömyysturvalla saisi vapaammin tehdä, koska se, että otetaan töitä vastaan ja siinä on tiukka velvoite, on perusteltua mutta aina ei ole perusteltua se, että vaikkapa vapaaehtoistyö tai opiskelu tai muu tulkitaan sitten sellaiseksi kokopäivätoiminnaksi, että se estää työn vastaanottamisen, ja sen seurauksena lähtee työttömyysturva, koska se passivoi ihmisiä tarpeettomasti.

Mutta samaan aikaan kannattaa myös muistaa, että tämä ei ole vastaus meidän työvoimapulaongelmaamme eikä tämä tuo meille yhtään ammatillisesti osaavaa ihmistä lisää vaan tämä vain jakaa ne olemassa olevat työpaikat siten, että myös työttömänä voi opiskella. Tämä on ehkä se harha, johon herkästi mennään: ajatellaan, että meillä omaehtoinen koulutus — ja hyvä niin — on lisääntynyt voimakkaasti, mutta samaan aikaan meillä on ammatillista työvoimapolitiittista koulutusta vähennetty. Se on välineenä taas ollut se, joka on saattanut esimerkiksi alueellisesti reagoida nopeasti ja ketterästi niihin osaamistarpeisiin, mitä tietyn TE-toimiston alueella on ollut tai mitä jossakin positiivisen rakennemuutoksen alueella on ollut. Ja nyt tämä koulutus on vähentynyt. Lisäksi siinä on tehty sellainen muutos, että se on täällä normaalin valtionosuuskoulutusjärjestelmän sisällä, jolloin itse asiassa se ketteryys, se kilpailutuksen viemä aika, joka aiemmin on ollut pari kuukautta, kolmisen kuukautta, on muuttunut vuodeksi ja kahdeksi. Me tarvitsemme tähän rinnalle edelleen tällaisen nopeasti toimivan koulutusvälineen, joka kohdentuu niihinkin työttömiin, jotka eivät niin aktiivisesti lähde kouluttautumaan. Osalla työttömistähän on halu kouluttautua, heillä on mahdollisuus päästä näihin omaehtoisiin kouluttautumisaikoihin, mutta kaikilla ei ole, he tarvitsevat enemmän ohjausta ja tukea siinä, että lähtevät parantamaan ammatillisia valmiuksiaan, ja tätä puolta me emme saa unohtaa.

Niin lämpimästi kuin kannatankin tätä esitystä, niin sanon myös sen, että tästä saattaa tulla... [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Tästä saattaa tulla sellainen loukku, jonne ihmiset ikään kuin säilytyvät, vaikka heillä olisikin mahdollisuus päästä työmarkkinoille. Ja tätä meidän pitää välttää, koska se, että me koulutamme ikään kuin kouluttamisen vuoksi ihmisiä, ei välttämättä ole perusteltua näin voimakkaalla yhteiskunnan tuella eli siis sillä, että saa kohtuullisen hyvän opintotuen työttömyysturvan kautta ja samaan aikaan vielä maksetun koulutuksen yhteiskunnan tuella. Ja tässä piilee tällaisen järjestelmän riskit. Ne piilevät enemmän siellä harkinnanvaraisen omaehtoisen koulutuksen puolella, ja sitä pyritään puskuroimaan sillä, että siellä on harkintaa. Mutta uskallanpa sanoa, että jos meillä on ihmisiä tämän mallin mukaisessa omaehtoisessa koulutuksessa, niin aika suuri kynnyks on TE-toimistolla tehdä osoituksia

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

sellaiselle henkilölle, joka on ammatillisessa koulutuksessa puolen vuoden ajan, koska ajatellaan, että silloin se koulutusinvestointi saattaa mennä hukkaan. Eikä se ole tällaisissa tilanteissa edes tarkoituksenmukaista.

Ehkä järkevämpää olisi se, että meillä integroitaisiin näitä etuuksia enemmän, jolloin ihmisten ei ikään kuin tarvitsisi spekuloida sillä, millä statuksella he milloinkin ovat. Ja tähän on tähännyt esimerkiksi SDP:n yleisturvamalli, jossa ajatellaan, että meidän erilaiset syyperusteiset turvat — olipa kyse työttömyysturvasta, perhevapaajärjestelmän tuista taikka sitten sairauspäivärahasta, mutta pitkällä aikavälillä myös erilaisista opintoetuuksista — pitäisi integroida samalle tasolle, jolloin tätä spekulatiomahdollisuutta ei olisi, ja niihin pitäisi kytkeä aktiivisuuskannustin sillä tavalla, että jos on aktiivitoimessa eikä passiivises-
si sillä turvalla työttömyyden aikana, niin silloin voisi saada hieman korkeamman tuen.

16.03 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on työttömän työmarkkina-aseman parannus, elikkä pystyisi kouluttautumaan niihin töihin, mihinkä tulevaisuudessa pyrkii. Loukkua tästä ei saisi kyllä tehdä, enkä minä usko, että suurimmalta osalta tällä tavalla tulee olemaan. Pitää olla tosi harvinainen tapaus, jos tästä tulisi loukku. Ja silloin, kun kutsu töihin tulisi, sinne pitäisi mennä, sehän on ihan normaalia työmarkkinan toimintaa.

Tulorekisteri tulisi minun mielestäni parantamaan justiin niitä, mitä puheenjohtaja Filatov jo äsken tässä esitti, niitä käytännön hankaluuksia, mitä tässä tulee olemaan.

16.04 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kyllähän koulutus on henkilökohtaisen avun ja tuen lisäksi kaikkein tehokkaimpia tapoja auttaa työllistymään, siitä me olemme varmaan samaa mieltä. On todella tärkeää, että työttömänä ollessa on mahdollisuus opiskella, koska se on työkyvyn ylläpitämisen kannalta tärkeää, että ollaan jossain mielekkäässä toiminnassa, mutta samalla edistetään sitä ammatillista osaamista ja työllistymisen mahdollisuuksia.

Mutta olen kyllä edustaja Filatovin kanssa samaa mieltä siitä, että ammatillisen työvoimapolitiittisen koulutuksen vähentäminen on huononnus tähän meidän työllistämisen tavoitteeseemme, koska ammatillinen työvoimapolitiittinen koulutus on sekä työvoiman saatavuuden että työttömien työllistymisen näkökulmasta tärkeä asia. Jos ajatellaan kaiken kaikkiaan koulutusta Suomessa, niin minä luulen, että ei meillä ole ongelma se, etteikö meillä olisi koulutusmahdollisuuksia. Niitä on monipuolisesti, ja niitä on paljon. Mutta meillä on haasteena, miten saamme juuri ne henkilöt koulutukseen, jotka sitä erityisesti tarvitsevat, ja juuri sellaiseen koulutukseen, jota he siinä omassa elämäntilanteessaan juuri silloin tarvitsevat.

16.05 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Juuri tätä näkökulmaa tavallaan yritin avata hieman kriittiselläkin suhtautumisella siitä näkökulmasta, että nyt me olemme keskittyneet paljon omaehtoiseen koulutukseen ja se on tarpeellista mutta sen varjopuoli on se, että on unohdettu se, mihin edustaja Mäkisalo-Ropponen tässä viittasi, että kaikki eivät tämän järjestelmän kautta pääse kouluttautumaan ja he tarvitsisivat enemmän tukea. Ja kritiikkini kohdistuu siihen, että tämä tuki on ohentumassa meidän yhteiskunnassamme, ja niin ei saisi käydä, jos me haluamme pitää kiinni siitä, että meillä osaava työvoima riittää.

Me tiedämme, että koulutus on kumuloituvaa pääomaa. Ne, jotka opiskelevat, opiskelevat lisää, lisää, lisää ja ovat usein ikään kuin kiinni siinä opiskelun imussa, ja hyvä niin. Se

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

on hieno asia, se vie Suomea eteenpäin. Mutta sitten on se joukko, jolla ehkä on jo nuoresta tai lapsesta huonompia kokemuksia koulutuksesta ja jolla kynnys lähteä opiskelemaan on suurempi. Ja enemmän meidän pitäisi pistää paukkuja nyt tällä hetkellä tähän joukkoon, jotta myös heidät saataisiin kannustettua ja rohkaistua hankkimaan itselleen uutta ammatitaitoa ja päivittämään osaamistaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 7/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.07 **Annika Lapintie vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyse on hallituksen esityksestä vaalilain muuttamisesta, ja hallituksen esityksessä asiaa luonnehditaan muutamaksi tekniseksi tarkistukseksi kevään 2019 vaaleihin liittyen.

Keskeisiä tarkistuksia on neljä, joista ensimmäinen koskee Euroopan komission vaalidirektiivin implementoinnin sanamuodon tarkistamista, jota minäkin luonnehdin teknisluonteiseksi. Toinen koskee vuoden 2019 europarlamenttivaalien ehdokashakemusten jättöpäivän myöhentämistä, ja tätä nyt itse en näe pelkästään teknisenä. Kyse on teknisesti siitä, että lakisäätteiset määräajat eivät menisi päällekkäin ja puolueet ja muut ehdokasasettajat voisivat paremmin hallinnoida omia ehdokasasettelujaan. Tämä on perustelu sille, että Euroopan parlamentin vaalien ehdokashakemusten jättöpäivää siirretään niin, että se on 18.4. ensi vuonna, eli kaksi päivää eteenpäin. Muutos on kertaluonteinen ja koskee vuoden 2019 europarlamentin vaaleja. Kyse on siis siitä, että koska eduskuntavaalit ovat tuolloin huhtikuussa, odotetaan siihen asti, että eduskuntavaalien tulos on vahvistettu, ja vasta sen jälkeen niin ehdokkaat kuin puolueet voivat tehdä päätöksensä siitä, ketkä ovat ehdolla Euroopan parlamenttiin. Tämä muutos siis toteuttaa sen mahdollisuuden, että vasta eduskuntavaalien lopputuloksen vahvistamisen jälkeen lyödään lukkoon Euroopan parlamentin vaalien ehdokasasettelu.

Kaksi muuta esitystä ovat enemmän teknisluonteisia:

Eli kuntien äänestysaluejakopäätösten aikataulumuutos liittyy siihen, että vuonna 2015 siirrettiin kuntavaalit pidettäväksi lokakuusta huhtikuuhun. Jatkossa sitten kuntien äänestysaluejakopäätökset tulevat voimaan aina kalenterivuoden alussa. Neljäs muutos koskee ilmoituskorttien sähköisen jakelun mahdollistamista. Jos äänioikeutettu on Suomi.fi-viestipalvelussa antanut vahvaa tunnistautumista käyttäen suostumuksensa ottaa vastaan kaikki viranomaisten lähettämät tiedotteet sähköisesti, niin jatkossa myös vaalien ilmoituskortti toimitetaan vain sähköisesti. Tämänkin ehkä sinänsä voidaan ajatella olevan teknisluon-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

toinen muutos, mutta se liittyy uuteen maailmaan ja yhteiskuntaan siinä, että yhä useammat palvelut siirtyvät verkkoon. Mutta kuten sanottua, jotta kansalainen saisi vaalien ilmoituskortin ainoastaan sähköisenä, se on edellyttänyt hänen omaa suostumustaan, joten oletettavissa on, että kansalainen myös tietää, mihin on suostumuksensa antanut.

Tämän esityksen osalta merkittävin muutos koskee tätä periaatetta, että vasta eduskuntavaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen lyödään lukkoon ehdokkaat Euroopan parlamentin vaaleihin.

Perustuslakivaliokunta pitää esitystä perusteltuna ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 162/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys laiksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta tehdyn neuvoston päätöksen voimaan saattamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2018 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 8/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lapintie.

Keskustelu

16.11 Annika Lapintie vas (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallituksen esityksessä on kyse EU-vaalisäädöksen muutoksesta. Kyse on siitä, että EU:n vaalisäädös sisältää oikeudellisen kehyksen europarlamenttivaalien toimittamiseen koko Euroopan unionin alueella. Muutoin kuin tämän vaalisäädöksen ja äänioikeutta koskevan direktiivin määrittelemien reunaehtojen osalta europarlamenttivaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisen lainsäädännön ja vaaliperinteen mukaan.

Nyt ehdotetut muutetut kohdat ovat jäsenvaltioille joko valinnaisia tai sitten sellaisia, että Suomen osalta vaalilainsäädäntö on jo niiden mukainen. Näissä muutoksissa määrätään esimerkiksi siitä, että ehdokkaaksi asettumisen vähimmäismääräajan on oltava vähintään kolme viikkoa ennen vaalipäivää ja että kahteen kertaan äänestämisestä on olemassa tehokkaat, oikeasuhtaiset ja varoittavat seuraamukset. Suomen lainsäädännössä nämä asiat ovat kunnossa, eikä vaalisäädöksen muutos edellytä Suomen muun lainsäädännön muuttamista. Kyse on ainoastaan tämän vaalisäädöksen muutoksen saamisesta voimaan lailla.

Hallituksen esityksessä tehdään selkoa siitä, että vaalisäädöksen muutos kuuluu lainsäädännön alaan ja perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan vaalisäädöksen muutokset edellyttävät eduskunnan hyväksymistä. Vaalisäädöksen muuttamisesta tehdyn neuvoston pää-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

töksen hyväksymisestä voidaan perustuslakivaliokunnan mukaan päättää äänten enemmistöllä, ja ehdotus päätöksen voimaansaattamislainsiksi voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Tämä on siis valiokunnan päätösesitys, että näin menetellään.

16.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nämä teknisluontoiset muutokset totta kai pitää tehdä ja valmistautua Euroopan unionin parlamentin vaaleihin, totta kai, sinänsä samaan aikaan suurin piirtein sattuvat nämä eduskuntavaalitkin.

Mutta kiinnittäisin eduskunnan huomiota siihen, että Euroopan unionin mittapuussa meillä on melkoinen ongelma siitä, mikä on äänestysprosentti Euroopan unionin vaaleissa, koska se on se todellinen iso ongelma, mikä on Euroopan unionin legitimitetti. Miten vahva se valtakirja on, jonka Euroopan unioni vaaleissa kansalta saa, jos äänestysprosentit painuvat rajusti alle 50:n? Jos muistan oikein, niin joissakin valtioissa se äänestysprosentti oli hyvinkin, hyvinkin alhainen, olikohan luokkaa 20 prosenttia — suuruusluokkaa en tarkkaan muista, mutta kuitenkin paljon pienempi kuin Suomessa. Elikkä jos me haluamme näitä demokraattisia järjestelmiä pitää yllä... Se on ainoa oikea vaihtoehto — demokratia on ainoa oikea vaihtoehto yhteisten asioiden hoidossa — mutta jos joissakin vaaleissa äänestysprosentti laskee huolestuttavan alas, niin jonain päivänä joku kyselee, onko tällä järjestelmällä laillisuuspohjaa, millä tämä järjestelmä toimii. Tämän takia varsinkin nuorten keskuudessa olisi hyvä, että äänestysaktiivisuus lähtisi rajuun nousuun ja saataisiin niin eurovaaleissa kuin myös meidän valtiollisissa eduskuntavaaleissa ne äänestysprosentit nousemaan reilusti ylöspäin. Sellaiseen tilanteeseen, että äänestysprosentti olisi 80 tai jopa enempi, en ihan heti usko, mutta toivoisin kuitenkin, että päästäisiin positiiviseen suuntaan, koska Euroopan unionin kohdalla varsinkin, kun lukee äänenpainoja tiedotusvälineistä, erilaisia uutisia ympäri Eurooppaa, tätä laillisuuspohjaa kyllä aika vahvasti on haastettu ja epäilty.

Tämän takia olisi aivan välttämättömän tärkeää, että kaikissa meidän julkisissa esiintymisissä kansanedustajat ja muut politiikan alalla toimivat henkilöt voisivat vahvasti tuoda esille sen, että äänestämässä kannattaa käydä, koska sen varassa lepää koko se laillisuuspohja, jolla tämä länsimainen yhteiskunta toimii. Ja se on todella arvokas ja hyvin vaalittava asia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 163/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 17/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n ja Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 119/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 6 luvun 10 §:n ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 120/2018 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 190/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 190/2018 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 17/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 17/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Keskustelu

16.18 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyseessä lakiesitys Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta. Jälleen kerran on kyse norminpurusta.

Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettua lakia muutettaisiin ensinnäkin aktiiviviljelijän määritelmän osalta siten, että luovuttaisiin niin sanotun kieltoistan soveltamisesta. Mitä tämä tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että aktiiviviljelijälle ei tarvitse enää osoittaa tiettyä kokonaistulorajaa henkilön tuloista, jotka tulevat maataloudesta, vaikka olisi muutakin, liitännäistoimintaa. Hyviä esimerkkejä tästä ovat esimerkiksi ratsastuskenttä ja maneesi. Tämä ei toki ole koskenut kovin monia henkilöitä Suomessa, mutta aivan turhaa hallinnollista taakkaa tämä on aiheuttanut niin hallinnolle kuin sitten näille viljelijöille, jotka ovat sitä joutuneet tekemään. Sen lisäksi viherryttämistukeen haluamme ekologisiksi alaksi myös mesikasveille kylvettyjen kesantojen alat.

Pinta-aratukivalvonnat ovat erittäin paljon aikaa syöviä toimenpiteitä niin viljelijöillä kuin hallinnossakin, ja valiokunta katsoo, että on erittäin hyvä, että valiokunnan toiveitten mukaisesti edetään kohti digitalisaatiota, ja pinta-aratukivalvonnoissa voitaisiinkin käyttää jatkossa uusia tekniikoita. Me kaikki tiedämme, että dronet ja muut menetelmät tulevat. Miksi emme niitä käyttäisi ja vähentäisi kustannuksia ja aikaa? Sen lisäksi maataloille neuvontaa antavat neuvojat voitaisiin jatkossa valita kaikille avoimella ja puolueettomalla valintamenettelyllä ja valintamenettelyyn ei enää sovellettaisi julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä.

Tämä valiokunnan mietintö näistä asioista oli yksimielinen, ja kaikki nämä ovat norminpurkua — omalta pieneltä sektoriltaan kukin, mutta hyviä esimerkkejä siitä, että järjestyksen käyttö on sallittua ja on viisautta mennä tulevaisuutta kohti ja käyttää nykyteknologiaa aina, kun se on mahdollista.

Kiitän valiokuntaa hyvästä työskentelystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 196/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Tiina Elovaaran vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 59/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 29.11.2018 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.11.2018 kello 13.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

22. Lakialoite laiksi tuloverolain 48 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 53/2018 vp Timo Harakka sd ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

23. Lakialoite laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 55/2018 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

16.22 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:ää. Lakialoitteen tarkoituksena on poistaa sotainvalideja koskevat prosenttirajat oikeudesta laitoksessa annettavaan hoitoon tai osa-aikaiseen huoltoon. Muutosten olisi tarkoitus astua voimaan 1. tammikuuta 2019.

Nyt on käsillä viimeiset hetket laittaa sotaveteraanien palvelut kuntoon. Veteraanien tilanteesta on puhuttu tässäkin salissa jo vuosikymmenien ajan. Poliitikkojen suusta kuulee kauniita sanoja veteraaneista, erityisesti itsenäisyyspäivän korvilla, mutta joulun mennessä tuntuu, että heidät on taas unohdettu. Me perussuomalaiset olemme johdonmukaisesti ajaneet veteraanien asiaa. Olemme vuosien saatossa laatineet lukuisia valtiopäivätoimia, jotka tähtäävät veteraanien tilanteen parantamiseen.

Nyt käsittelyssä oleva lakialoitteeni läpi mennessään parantaisi monien veteraanien arkea. Aloitteessa ehdotetaan sotilasvammalakeja muutettavaksi siten, että sotainvalideille korvataan yksityisessä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös silloin, kun sen tarve johtuu muusta kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Laitoshoidon tai osa-aikaisen laitoshoidon kustantaisi tällöin Valtiokonttori heille, jotka eivät terveydentilan heikentymisen vuoksi selviydy kotona. Osa-aikainen laitoshoido tarkoittaa päiväsaaraalatyypistä hoitoa, jossa invalidi on päivät laitoksessa ja yöt kotona. Hoidot on tarkoitus järjestää jaksottaisina, jolloin niillä voidaan tukea kotona selviytymistä mahdollisimman hyvin. Tällaista jaksottaista laitoshoidoa ja osa-aikaista laitoshoidoa voidaan järjestää sotainvalidiin sairaskodeissa ja muissa hoitolaitoksissa, joiden kanssa Valtiokonttori on tehnyt sopimuksen kyseisten palvelujen järjestämisestä. Laki koskee myös Ruotsissa asuvia sotainvalideja.

Suomen vuosina 1939—1945 käymissä sodissa palvelleiden sotiemme veteraanien keski-ikä on tällä hetkellä jo yli 93 vuotta, joten heidän asemansa parantamiseksi tehtävillä lakimuutoksilla on kiire. Lisäksi veteraanien määrä vähenee, mutta samanaikaisesti korkean iän seurauksena hoitotarve kasvaa. Poistuman ja ikäänymisen seurauksena olisi perusteltua kustantaa laitoshoido tai osa-aikainen laitoshoido aivan kaikille vuosina 1939—1945 Suomen sodissa palvelleille henkilöille. Laitoshuollon ja osa-aikaisen laitoshuollon kor-

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

vaaminen aloitteen mukaisesti merkitsee tuntuva etua asianomaisille invalideille ja helpottaa heidän aviopuolisoidensa taloudellista asemaa.

Arvoisa puhemies! Sotiemme veteraanien aseman parantamiselle löytyy rutkasti vahvoja poliittisia, moraalisia ja taloudellisia perusteita. Myös lainsäädännön kehityksessä on huomattavissa veteraanien olojen parantamiseen tähtäviä uudistuksia. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan, että vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille rintamaveteraaneille, joilla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelutunnus tai rintamatunnus, korvataan kotona asumista tukevat palvelut. Valtiokonttori korvaisi tästä kunnille ja kuntayhtymille aiheutuneet kustannukset.

Lainsäädäntökehityksen sisältöä ja muutoksia selittävät ja tukevat myös yleisluonteiset taloudelliset tekijät. Edellä mainitun lainsäädäntömuutoksen toteutumiseksi asialle perustetaan vuosille 2019—2022 uusi arviomäärämomentti ja rintamaveteraaneille mahdollistetaan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille.

On myös tuotu esiin, että valtion vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan sotilasvammakorvauksista ja valtion korvauksista sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin siirtynyt 57 miljoonan euron ylijäämä olisi riittänyt kattamaan sotainvalidien laitoshoidon kustannukset prosenttirajojen laskemisen jälkeenkin. Samoin kuluvalta vuodelta tulee jäämään käyttämättä runsaasti edellä kerrottuja määrärahoja. Myös tästä syystä vuosina 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille ehdotetaan korvattavaksi laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi minä ja aloitteen allekirjoittaneet ehdotamme myös, että sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus sekä työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen. Vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille korvataan laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun se tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Lisäksi voidaan kuntouttaminen korvata, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Tämä toisi tuntuva helpotusta monen veteraanin arkeen. Sen ja paljon enemmänkin he ansaitsevat. Pidetään veteraanit mielessä myös ennen ja jälkeen itsenäisyyspäivän. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

24. Lakialoite laiksi kotikuntalain 7 e §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 58/2018 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

Keskustelu

16.28 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että kotikuntalaissa tarkoitetun muuttajan ilmoitusvelvollisuudesta seuraisi se, että maistraatin olisi toimitettava muuttoilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä asunto-osakeyhtiölain 11 §:ssä tarkoitetulle johdolle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että taloyhtiöt saisivat tiedot yhtiöön muuttajasta tai muuttajista. Näin voitaisiin varmistua asukkaiden henkilöllisyydestä ja saataisiin merkittävä kätevästi asuntojen oviin ja rappujen asukastauluun oikeat tiedot asukkaista. Tarkoituksena on myös varmistua ihmisten henkilöllisyydestä. Tällä on tärkeä merkitys asukkaiden turvallisuudentunteen sekä asumisviihtyvyydenkin kannalta.

Lakialoitteen mennessä läpi taloyhtiöihin muodostuisi henkilörekistereitä. Niitä puolestaan sääntelee henkilötietolaki. Rekisterinpitäjän on luonnollisesti huolehdittava siitä, ettei virheellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä eikä tietoja käytetä väärin tarkoitukseen. Muuttoilmoituksesta käy ilmi muuttavan henkilön nimi, henkilötunnus, muuttopäivä, tiedot asunnosta ja kotikuntaan, asuinpaikkaan sekä huoneiston hallintaperusteeseen liittyviä tietoja. Lisäksi tilapäistä asuinpaikkaa koskevasta muuttoilmoituksesta tulee käydä ilmi tilapäisen oleskelun tarkoitus ja kesto. Uskon, ettei henkilörekisterien ylläpito ja tietojen asianmukainen käsittely olisi ongelmallista. Sen sijaan ehdotetulla uudistuksella olisi positiivisia vaikutuksia asukkaiden turvallisuudentunteeseen sekä asumisviihtyvyyteen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

25. Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 15/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 29.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 15/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 29.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 122/2018 vp

27. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 29.11.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola